LETO XXIII. ŠT. 16 (1078) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 3. MAJA 2018

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Slovensko vsetržaško romanje

Foto Peter Cvelbar

SSk potrdila slovenskega predstavnika v Deželnem svetu FJk

Novi deželni predsednik je Massimiliano Fedriga

Slovenska stranka Slovenska skupnost je ponovno potrdila svojega predstavnika v Deželnem svetu Furlanije Julijske krajine. To je do zdaj izredno razveseljiva vest glede na potek deželnih volitev, na katerih je SSk po zadnjih podatkih presegla potreben odstotek. V Deželnem svetu FJk bo spet sedel Igor Gabrovec ***(na sliki)***, ki je dosegel največje število preferenčnih glasov. V tem smislu se vodstvo stranke zahvaljuje vsem volivkam in volivcem, ki so spet podprli znak lipove vejice. Čeprav se do trenutka, ko smo morali poslati tednik v tisk, štetje glasov še ni končalo, so rezultati letošnjih deželnih volitev že v bistvu dokončni. Kot so napovedovale ankete, je novi deželni predsednik ligaš Massimiliano Fedriga, na drugo mesto pa se je uvrstil kandidat leve sredine Sergio Bolzonello. Ta je že priznal poraz in zmagovalcu Fedrigi čestital. Precejšnje razočaranje predstavlja rezultat kandidata Gibanja 5 zvezd, ki se je uvrstil na tretje mesto z veliko razliko za prvima dvema.
Podobna slika velja za koalicije, ki so podpirale predsedniške kandidate. Desnosredinska koalicija je krepko presegla 50-odstotni prag. Leva sredina si je prisvojila okoli 30 %. Gibanje 5 zvezd naj bi zbralo 10 %. Na četrto mesto so se uvrstili avtonomisti, ki so podpirali Sergia Cecottija.
Glede rezultatov po posameznih volilnih okrožjih je SSk na Tržaškem dosegla 4 %, na Goriškem skoraj 3 %, na Videmskem je SSk volilo okoli 0,30 % volivcev, v okrožju Tolmeč je odstotek za SSk dosegel 0,45 in v Pordenonu 0,30 %. To so v bistvu rezultati, s katerimi je bil na deželni ravni dosežen potreben odstotek za ponovno izvolitev predstavnika SSk na Deželo. Kar se tiče ostalih, zelo slabo kaže listi Open FVG, na kateri je kandidiralo kar nekaj Slovencev. Kot kažejo rezultati, lista ne bo izvolila svojega deželnega zastopnika. Res škoda, ker je bilo tako izgubljenih veliko slovenskih glasov. Prav tako se še ne ve, ali bo Demokratski stranki uspelo, da na Tržaškem spet izvoli Stefana Ukmarja, saj sta pred njm Francesco Russo in Roberto Cosolini. Mogoče pa bo slovenskega predstavnika izvolila Liga, ki je prva stranka v deželi FJk. V desnosredinskem taboru pa je slab rezultat dosegla Berlusconijeva Forza Italia.
SSk je dosegla pomembne rezultate tudi na občinski ravni. Na Goriškem je SSk prva stranka v Doberdobu, Sovodnjah ob Soči in Števerjanu. Zelo dobro se je odrezala tudi v občini Gorica. SSk je zmagala tudi na Repentabru. Pomembna uveljavitev je tudi rezultat v občini Rezija, kjer je stranka spet prejela 7 % glasov.
To je le nekaj podatkov, ki odražajo politično stanje na deželnem ozemlju. V naslednjem tednu bomo na podlagi dokončnih rezultatov lahko poročali bolj podrobno in celovito. Kljub temu je danes še enkrat v ospredju vprašanje slovenske zastopanosti, ki je ne moremo več prepuščati drugim. Ponoven uspeh SSk na podlagi olajšanega zastopstva to tudi tokrat jasno potrjuje.

Julijan Čavdek

"Hvala vsem, ni bolj primernih besed. V splošnem tsunamiju je naša barka vendarle varno zaplula v pristan. Kjer bo potrebno barko popraviti, delati na posadki, načrtovati smer plovbe, gledati na širša obzorja".

Pogovor / Prof. Joško Prinčič

Naš sindikat je treba podpreti

Sindikat slovenske šole je narodni sindikat, ki mu je od leta 1974 dalje vedno uspelo izvoliti svojega predstavnika v Vsedržavni šolski svet. O volitvah v t. i. enotna sindikalna predstavništva in o delovanju Sindikata slovenske šole (SSŠ) smo se pogovorili s tajnikom, prof. Joškom Prinčičem.

SSŠ je s svojimi kandidati prisoten na vseh zavodih s slovenskim učnim jezikom v Gorici in Trstu ter na dvojezični šoli v Benečiji. Katero vlogo opravlja za slovensko šolstvo v Italiji?

Sindikat je bil s svojo kandidatno listo prisoten na prejšnjih volitvah za izvolitev enotnega sindikalnega predstavništva, ki sestoji iz treh članov.

/ str. 3

Katja Ferletič

Pogovor

Daniel Tescari je meteorologijo vzljubil že kot otrok, danes vodi zelo dobro obiskano stran na facebooku

3

Pogovor

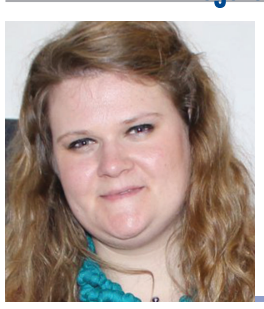

Dirigentka Petra Grassi je v pogovoru za Novi glas spregovorila o svojem uspešnem delu

8

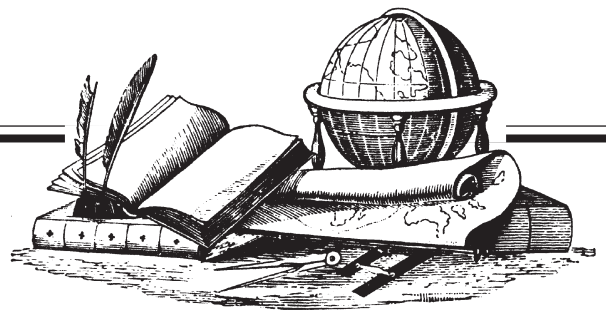

Debata o političnih spremembah in izzivih ob izidu aprilske Mladike

Bo slovenska skupnost v Italiji še politični subjekt?

Bralci mesečne kulturne revije tržaške Mladike so se v minulem letu pozitivno odzvali na uredniško novost. Od januarja 2017 Mladika s sabo prinaša poglobitve vsakič na drugo družbeno vprašanje. Ob svojem primarnem literarnem in umetniškem poslanstvu želijo namreč uredniki svojim bralcem nuditi iztočnice za razmišljanja in debate o krčih današnjega sveta in človeka. Aprilsko Mladiko tako, v času med državnimi in pred deželnimi volitvami, namenjajo politiki. *"Vse oblike javnega izpraševanja ljudske volje, od volitev (parlamentarnih v Italiji in Nemčiji) do referendumov (Katalonija, Brexit, drugi tir, ...) povzročajo pretrese in nemir širom po Evropi, saj se vse bolj uveljavljajo glasovi, ki so izraz prevladujočega nezadovoljstva in protesta proti politiki, ki ni znala ali mogla rešiti konkretnih problemov ljudi in še manj zadostiti njihovim upravičenim pričakovanjem"*, so zapisali v uvodnik. Kako pa sredi teh viharjev krmari politika slovenske manjšine v Italiji? Poleg intervjuja v Fokusu, komentarjev in analiz minulih italijanskih in koroških volitev so, da bi odgovorili na ta in podobna vprašanja, v petek, 20. aprila, v agriturizmu Žbogar v Samatorci priredili tudi okroglo mizo, odprto širši javnosti z uredniki in pisci tokratne revije.

Po uvodnemu pozdravu odgovornega urednika Marija Maverja je vodstvo pogovora prevzel Ivo Jevnikar. Beseda je najprej šla Petru Černicu, ki je opozoril na to, da manjšina nima jasnih strateških linij ne programov, ki bi jih dosledno uresničevala. Martin Brecelj je svoje razmišljanje začel s premiso - podatki iz raziskav SLOR-ija med slovenskimi višješolci v Italiji, iz katerih se da razbrati, da danes narodna pripadnost ni več med prioritetnimi vrednotami. Prav ta narodnostno mešana populacija slovenskih šol v Italiji pa naj bi postala, nekega dne, tudi politični subjekt slovenske manjšine. Kdo bo torej podpiral in volil slovenske predstavnike, kje bodo torej slovenski mediji, ustanove in organizacije v prihodnje našli bralce, obiskovalce in gledalce, če skupnosti ne bo uspelo ustvariti novega, močnega subjekta?

O političnih strateških premikih in volilnih mehanizmih je govoril Damijan Terpin, saj meni, da bi si morali v prihodnje prizadevati, da bi si skupnost zagotovila svojega prerdstavnika v parlamentu, za kar pa je nujno treba zgraditi politično soglasje in iskati resno podporo pri Republiki Sloveniji. Andrej Černic je ob primerjavi volilnih rezultatov državnih volitev leta 2013 in leta 2018 ugotavljal, da se volivci slovenske manjšine v Italiji ne odločajo več na podlagi narodnostnega vprašanja. Mitja Petaros je izrazil zaskrbljenost nad deželnimi volitvami, saj meni da so letošnje deželne volitve zadnje, na katerih lahko manjšina pokaže, da nam je še mar za slovenstvo. Izrazil je bojazen, da bo, če Slovenski skupnosti ne bo uspelo izvoliti predstavnika v deželni svet, slovenska manjšina postopoma postala folklora.

Sledila je nato manj formalna debata, ki jo je uvedla Breda Susič. Poudarila je pomen priložnosti poglobitev in debat, kot jih nudi nov format mesečne revije Mladika, v našem prostoru pa tudi sama pogreša viden politični marketing. Marko Pisani je izrazil zaskrbljenost nad nevednostjo mladine, tudi takih mladih, ki berejo dnevni tisk, obenem pa poudaril, naj Slovenska skupnost v prihodnje snuje nova zavezništva in povezave. Gostitelj Dimitrij Žbogar je izpostavil pomen slovenskih podjetnikov in močne slovenske ekonomije, saj tudi ta krepi pripadnost in ustvarja prepoznaven manjšinski subjekt. Edi Kraus je izrazil potrebo po večjem dialogu s političnimi predstavniki. Ob koncu mandata Ukmarja in Gabrovca je, recimo, pogrešal priložnost za izmenjavo kritik in pohval. Marko De Luisa pa se je na zadnje spomnil velike angažiranosti, ki je skupnost povezala in okrepila med procesom nastajanja zaščitnega zakona.

Večer se je ob hrani in pijači nadaljeval v bolj sproščenem vzdušju ob izmenjavi mnenj in idej. Uredniki revije pa si vsekakor nadejajo, da bodo lahko tudi v prihodnje aktualne teme, ki jih ponuja Mladika, povod za še druge podobne večere.

Lucija Tavčar

Padova / Okrogla miza in somaševanje v baziliki

Poklon p. Placidu Corteseju po podelitvi zlate kolajne

Ivo Jevnikar, p. Apollonio Tottoli, p. Giorgio Laggioni (PISAP OFMConv)

Minoriti iz bazilike sv. Antona v Padovi so na Dan osvoboditve, 25. aprila, priredili slovesnost v spomin na žrtev nacistov p. Placida Corteseja, ki mu je predsednik republike Sergio Mattarella nedavno posmrtno podelil zlato kolajno za civilne zasluge.

V Dvorani teoloških ved ob križnem hodniku magnolije je bila najprej okrogla miza. Številne prisotne je pozdravil rektor bazilike p. Oliviero Svanera, nato je vicerektor in vicepostulator v postopku za Cortesejevo beatifikacijo p. Giorgio Laggioni podčrtal dve novosti, zaradi katerih je bilo prirejeno srečanje: gre za omenjeno zlato kolajno, ki je bila v dvorani na ogled skupno z diplomo, in za natis temeljne dokumentacije za Cortesejev beatifikacijski postopek (to je tako imenovana Positio).

Člana zgodovinske komisije v času omenjenega postopka Ivo Jevnikar in p. Apollonio Tottoli sta nato predstavila Cortesejevo delo med drugo svetovno vojno: prvi glede pomoči slovenskim in hrvaškim internirancem v Chiesanuovi in drugih fašističnih taboriščih, drugi glede reševanja Judov in pobeglih zahodnih vojnih ujetnikov ter stikov z odporniškimi skupinami.

P. Laggioni je nato predstavil nekaj novih arhivskih dokumentov o Cortesejevem medvojnem delu, ki jih je pridobil inž. Adolfo Zamboni iz Padove, in pa Positio. To knjigo, ki šteje skupno 780 strani, so natisnili v Rimu, vsebuje pa povzetek celotnega postopka, ki se je začel leta 1999. Pobudo zanj je takoj po upokojitvi dal goriški nadškof p. Anton Vital Bommarco, ki so ga s Cortesejem povezovali rojstni kraj (Cres), pripadnost minoritskemu redu in urejanje mesečnika Messaggero di S. Antonio.

Positio prinaša Cortesejev življenjepis, povzetke dokumentov in zaslišanj 37 prič ter poročila strokovnjakov. V knjigi je kot priloga tudi že gradivo tako zgodovinske komisije na Kongregaciji za zadeve svetnikov, ki je 31. januarja lani odobrila Positio z nekaj pripombami, kot glavnega poročevalca, ki je nanje odgovoril. Na koncu je še zbirka dokumentarnih fotografij.

Gradivo mora zdaj pregledati še teološka komisija na Kongregaciji, nato se bo o Cortesejevih "junaških krepostih" izrekla pristojna komisija kardinalov in škofov, na koncu pa bo odločil papež, vendar bo za razglasitev p. Corteseja za blaženega potrebno izprositi še čudež. Med posegi so se zvrstili tudi nekateri odlomki iz dokumentarca Paola Damossa Pogum molka iz leta 2006 s pričevanji Cortesejevih sodelavcev, ki so nas medtem že zapustili. P. Alessandro Fortin pa je prebral pomenljivo pismo p. Corteseja p. Fortunatu Zormanu iz marca 1943, v katerem opisuje razmere v taborišču v Chiesanuovi.

Drugi del srečanja je bil v baziliki. Somaševanje ducata patrov je vodil provincial minoritov severne Italije p. Giovanni Voltan. Sledil je še postanek z molitvijo pred Cortesejevo spovednico, ki so jo pred leti spremenili v spominsko obeležje.

Redni občni zbor Zadruge Goriška Mohorjeva

O knjigah, otroški reviji in tedniku

Dne 19. aprila je bil v prostorih Galerije Ars na Travniku v Gorici občni zbor Zadruge Goriška Mohorjeva, lastnika založbe Goriška Mohorjeva družba, otroške revije Pastirček in tednika Novi glas. Vodila in povezovala ga je predsednica upravnega odbora Franka Žgavec *(na sliki)* .

V letu 2017 je GMD izdala devet knjig v skupni nakladi 5190 izvodov, je povedal msgr. Renato Podbersič, predsednik založbe, ki je prvi spregovoril in med drugim poudaril, da bi bil pri založbi potreben "kvalitativen korak naprej". Urednik Pastirčka g. Marijan Markežič je poudaril, da pri reviji spodbujajo vzgojo otrok za obče človeške in krščanske vrednote, za vzgojo k branju in ustvarjalnost ter delavnost, vse to na preprost način. V tem šolskem letu so s ponosom izdali tudi dve knjigi in prejeli Černetovo nagrado: ta pomeni posebno priznanje tudi "staršem, učiteljem in otrokom, ki sodelujejo pri reviji". O delu upravnega odbora zadruge v zadnjem letu je spregovorila predsednica Franka Žgavec. Največjo pozornost so posvetili novemu zakonu za založništvo, ki je bil izglasovan decembra lani, je dejala. Ker ta daje posebno težo digitalnim medijem, smo že lani prilagodili spletni portal Novega glasa. V letu 2017 je zadruga prejela dovolj prispevkov, ki so omogočili redno delovanje; to pa je bilo možno, ker je en časnikar zapustil delovno mesto, uslužbenka pa je bila več mesecev odsotna zaradi porodniškega dopusta. Pri tedniku si prizadevajo, da bi okrepili tržaško redakcijo, medtem so poskrbeli za nove sodelavce. Predsednica je tudi orisala pregled poslovnega leta zadruge in poudarila, da se moramo nenehno prilagajati novim zakonskim razmeram: vodenje take zadruge je vedno bolj zahtevno, je dejala, zato so v njenem vodstvu vsem hvaležni za sodelovanje in podporo, sploh pa za boljšo komunikacijo. Na koncu je še razčlenila in obrazložila bilanco za leto 2017, ki so jo prisotni člani odobrili.

Povejmo na glas

Svetli in manj svetli nagibi

V tem vsekakor zelo razgibanem času se dogajajo spodbudne, pa tudi manj spodbudne stvari in verjetno je bilo vedno tako. Ne glede na to ali ono obdobje je namreč mogoče opaziti nihanja, ki so se mestoma približala zelo dobremu, drugič spet zelo slabemu. Tako je tudi danes in je razgibanost marsikdaj že kaotična, kar megli prihodnost in dokazuje, da smo v izrazitem prehajanju, ko se na probleme odzivamo na različne načine. In med spodbudnimi odzivi se velja pred nastopom nove vlade spomniti, da je Italija s svojim levosredinskim vodstvom pri vprašanju migracij odigrala enkratno častno vlogo. Ob Nemčiji je bila in je tista država, ki se je opredelila za "sprejem" prišlekov ne glede na velikanske težave, ki pri tem nastajajo. Sledila je pač težko uresničljivi vrednoti, da se je umestno in slej ko prej nujno zavzeti za begunce vseh vrst, jih najprej pripustiti na lastno ozemlje, potem pa zanje poskrbeti. Vse v jasni zavesti, da je obračanje hrbta vsem, ki so pomoči potrebni, pa najsi bodo tujci ali domači, odmik od človekoljubnosti, kar ima za posledico naraščanje vse večjih napetosti tudi med nami - padec vrednot je neskončno večja izguba od zmanjšanja materialnih dobrin, čeprav mnogi ne mislijo tako. In opredelitev za pomoč pribežnikom je več kot razvidna tudi v dejanjih levosredinske Furlanije Julijske krajine. Ta je v preteklem letu za njihov sprejem in vključitev v družbo namenila 7 milijonov evrov. Država je dodala 700 tisoč evrov in Evropa dobrih 300 tisoč evrov. Dobra polovica celotnega prispevka je šla za mladoletne oziroma otroke brez spremstva, 650 tisoč evrov za šolanje, 200 tisoč evrov za opismenjevanje odraslih, skoraj pol milijona za sprejem in namestitev ter 150 tisoč evrov za zdravstveno oskrbo. Tudi v primeru naše dežele je upravičeno izpostaviti visoko raven občutenosti za prihajajoče osebe na begu. Istočasno pa je ob naštetih lepih primerih opaziti v manjših prostorih, pogosto v manjših krajih, vse močnejše odklanjanje tujcev in tako velik strah, da prihaja do odkritega zavračanja in protestov. V majhnem kraju blizu Červinjana bi morali sprejeti štiri, reci in piši štiri, prosilce za azil, pa je prišlo do grobega ogorčenja in odpora - podobnih lokalnih izpadov sploh ni malo. Določena politika to izkorišča in se obrača na javno mnenje s svarili, da pomeni pomoč pribežnikom naše obubožanje in izgubo varnosti. Tako so na nedavnih občinskih volitvah v Vidmu med sedmimi kar štirje županski kandidati do migrantov zavzeli zelo ostro stališče, dva sta v nekoliko milejši obliki zastopala isto mnenje in le en kandidat jih ni omenjal kot največji problem ali celo nevarnost. Resnica je, da je v celoti gledano human odnos do prišlekov v stiski še vedno dejaven, vendar polagoma slabi in izgublja moč. Kot da se premalo zavedamo, da bi bili brez njega oropani največje dragocenosti, se pravi sočutja, brez katerega ne moremo biti luč ostalemu svetu.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Joško Prinčič, tajnik Sindikata slovenske šole

"Sindikat je treba podpreti, ker smo edini, ki skrbimo izključno za slovenske šole"

Ta organ je pomemben na šoli, ker v pogajanjih med ravnateljem in šolskim osebjem ukrepa glede določenih problematik, predvsem finančne narave, kot so npr. plačila uslužbencem in porazdelitve denarnih nagrad. Glavni namen našega sindikata žal ni pomoč individualnim članom, ampak skrb za splošne probleme slovenske šole v Italiji. Naj omenim npr. zagotovitev odpiranja razredov, novih smeri in posledično zagotovitev primernega števila zaposlenih oseb. Med drugim ima svojega predstavnika v Vsedržavnem šolskem svetu, ki pobliže spremlja novosti in razne ukrepe in odredbe, ki zadevajo šolstvo na splošno.

Dne 17., 18., in 19. aprila so potekale na vseh šolskih zavodih volitve za obnovitev Enotnih sindikalnih predstavništev. Kako komentirate rezultate?

Vseh podatkov sicer še nimamo, ampak lahko že rečem, da smo zadovoljni, čeprav bi lahko šlo še bolje, ker na nekaterih zavodih, še posebno na Tržaškem, nam ni uspelo izvoliti svojega kandidata. Za višje šole imamo potrjene predstavnike, kar se pa tiče večstopenjskih šol, na dveh ne bomo prisotni, na ostalih pa ja. Žalostna novica je ta, da v Benečiji samo za en glas nismo dobili svojega predstavnika. V Gorici smo bili zelo uspešni, saj je sindikat veliko bolj prisoten kot na Tržaškem. Rad bi poudaril tudi dejstvo, da je vse delo slovenskega sindikata v celoti na prostovoljni ravni, z razliko od italijanskih sindikatov, ki lahko razpolagajo z osebjem, oproščenim pouka, ki se lahko popolnoma posveča problematikam osebja na različnih šolah.

Kakšne odnose imate z vodjo deželnega šolskega urada Igorjem Giacominijem?

Slovenski šolski sindikat ima pravico, da je s svojimi predstavniki prisoten na pogajanjih na deželni ravni, čeprav nimamo pravice do podpisovanja pogodb. Z gospodom Giacominijem smo v stiku še posebno, ko so na dnevnem redu razpravljanja o nekaterih perečih problemih, ki zadevajo predvsem slovenske šole. Odnosi so sicer dobri, čeprav imam občutek, da ima v zadnjem obdobju

> *"Slovenski šolski sindikat ima pravico, da je s svojimi predstavniki prisoten na pogajanjih na deželni ravni, čeprav nimamo pravice do podpisovanja pogodb."*

manj časa za nas, poudariti pa moram, da ima Peter Černic, naš izvoljeni predstavnik v Vsedržavnem šolskem svetu, odličen odnos z Giacominijem in z njim odprt dialog glede stvarnih problemov naših šol.

Kakšno je finančno stanje sindikata? So se tudi vaši prispevki iz Ljubljane in Dežele FJK zmanjšali?

Finančno stanje sindikata je slabo, delujemo z minimalnimi sredstvi. Pomemben vir financiranja je članarina, ki pa je bistveno nižja od tiste italijanskih sindikatov. Podpora s strani Republike Slovenije se je v zadnjih letih zelo zmanjšala, z Dežele pa dobimo prispevek le za kritje nekaterih stroškov, kot so npr. tisti za tiskanje brošur, reklamnih panojev za slovensko šolo, vsekakor tudi te krijemo sami v višini 30 %. S prispevki nam uspe plačati najemnino in stroške za upravljanje sedeža, še zdaleč pa si ne bi mogli privoščiti zaposlenega osebja.

Že od leta 1995 sindikat deluje na čisto prostovoljni ravni. Mislite, da bo v prihodnje lahko razpolagal tudi z zaposlenim osebjem?

Še vedno se pogajamo na ministrski ravni. Pogovori so se začeli že v prejšnjem mandatu poslanke Tamare Blažina po zaslugi našega predstavnika Petra Černica in upamo, da bomo končno lahko imeli pravico do osebe, ki bi bila oproščena pouka in bi se izključno ukvarjala z delom sindikata, saj bi lahko tako opravili veliko več dela na terenu, bili bi v neposrednem stiku s šolniki in bi lahko tako pridobili tudi številne nove člane, saj smo zadnje čase v tem pomanjkljivi. V Gorici smo vedno delovali izključno na prostovoljni ravni, na Tržaškem pa smo do pred kratkim imeli zaposleno osebo, oproščeno pouka. Zaradi novih državnih

pravil smo se morali tudi tej pomoči odreči in smo seveda pomanjkanje občutili, saj je za organizacijo kakovostnih dejav-

> *"Dokazali smo, da smo najboljše zastopan sindikat na slovenskih šolah."*

nosti potrebno imeti finančna sredstva in sposobno osebje.

Kakšno je zanimanje šolskega osebja za delo sindikata?

Zanimanje narašča še posebno ob dogodkih, ki jih sindikat organizira. Lanskega brezplačnega tečaja, med katerim so se šolniki pripravljali na natečaj in državni izpit za zaposlitev učnega osebja za slovenske šole, se je udeležilo več kot petdeset oseb in od teh so nekateri postali novi člani sindikata. Zdaj imamo malo manj kot dvesto članov, veliko se jih je že upokojilo, med mladimi pa imamo malo novih članov, vključujemo vse osebje šole, največ pa je učnega osebja. Gotovo bi Sindikat slovenske šole pridobil veliko več članov, če bi imel možnost organizirati več tečajev in podobnih zanimivih dogodkov: v današnjih spremenjenih političnih okoliščinah ne prepričaš koga k sodelovanju samo zato, ker si Slovenec, nuditi mu moraš kaj konkretnega!

Kdaj mislite, da bo Sindikat slovenske šole končno polnopravno priznan?

Tega ne morem napovedati. Trenutno še nismo polnopravno priznani, saj ne moremo podpisovati pogodb na deželni ravni in najhujše je, da nimamo pravice do osebja, oproščenega pouka, ki bi delalo izključno za sindikat.

S katerimi drugimi težavami se srečujete pri vsakodnevnem delovanju?

Sindikat ima veliko iniciativ, redno se člani srečujemo na sestankih in skušamo naše cilje uresničevati in ideale prenašati naprej. Žal, zaradi pomanjkanja osebja, nimamo vsakodnevnega stika z vsemi člani in zato se ne moremo ukvarjati z njihovimi individualnimi težavami. Konkretno povedano, institucija, kot je šola, ki ima na stotine uslužbencev, bi nujno potrebovala stalno sindikalno pomoč pri reševanju organizacijskih in individualnih problemov, ki so lahko disciplinskega značaja ali v osebnem odnosu med uslužbenci in vodstvom.

Zakaj je potrebno podpreti Sindikat slovenske šole?

Dokazali smo, da smo najboljše zastopan sindikat na slovenskih šolah. Sindikat je treba podpreti, ker smo edini, ki skrbimo izključno za slovenske šole. Žal smo se že večkrat srečali s težavami v primerih, ko bi morale italijanske šole nekaj odstopiti našim, a nihče ni zagovarjal pravic slovenskih šol. Italijanski sindikati ščitijo potrebe šole na splošno in interese posameznih oseb, ne da bi razumeli pomena slovenske manjšinske šole in posebne pozornosti, ki je mora biti deležna.

Naš sindikat obstaja že več kot 50 let in je imel izredno pomembno vlogo pri ustanovitvi novih šol in sekcij, zato tudi danes potrebujemo za uspešno delovanje politično pomoč na vseh ravneh, tako iz Italije kot iz Slovenije, saj, če imajo to možnost na Južnem Tirolskem, zakaj je ne bi imeti tudi mi!

Katja Ferletič

POGOVOR Daniel Tescari (Dantex tex) in njegova velika ljubezen do meteorologije

Ko je pogled v nebo zanimivejši

Najbolj pogosto se vse zgodi, ko smo še otroci. Nekaj se v nas zasveti in čutimo željo, da bi spoznali svet; taka je pač človeška narava. Prav ta zanimanja, ki jih začnemo gojiti že kot otroci, nas zelo pogosto spremljajo v življenju in s časom postanejo celo naš konjiček.

Tako se je zgodilo tudi 35-letnemu Danielu Tescariju. Rodil se je slovensko govoreči materi in očetu iz Milana, obiskoval je osnovno šolo v Števerjanu, nato pa srednjo šolo Ivan Trinko v Gorici. Po mali maturi se je vpisal na italijansko poklicno šolo Ipsia, po petih letih je končal študij in se kmalu zatem zaposlil. Danes igra odbojko na amaterski ravni pri odbojkarskem klubu Naš prapor.

Že od mladih nog je bila meteorologija tista veda, ki ga je najbolj zanimala. Takoj se je je izučil in že kmalu začel pripravljati vremenske napovedi; danes ga tale konjiček tako zaposluje, da je zanj postal že skoraj drugo delo.

Kdaj si se prvič navdušil nad meteorologijo? Kako se je vse začelo?

Starši so mi nekoč povedali dve anekdoti iz mojega otroštva, ki kažeta mojo nagnjenost do te vede. Ko sem bil še prav majhen otrok, sem vedno rad sedel pred televizijo in čakal na vremenske napovedi le zato, da bi jih nato lahko predstavil svoji družini. Ko

pa sem bil star 5 let, se je nekega dne poleti razbesnela huda nevihta. Okno moje sobe je bilo odprto in sem lahko videl, kako so se strele dotikale tal; to pa me je tako prestrašilo, da si nisem upal iz postelje. Ves čas sem klical na pomoč mamo. Zdi se mi, da sem se takrat prestrašil do take mere, da sem hotel na vsak način spoznati, kaj se skriva za temi pojavi. Takrat sem najbrž prvič vzljubil meteorologijo.

Imaš tudi kakšne posebne aparature, ki ti služijo za tako delo? Katere so?

Imam dva fotografska aparata, ki ju rabim le za slikanje vremenskih pojavov, računalnik, ki ga nosim vedno s sabo v primeru, da kje nastane nevihta in da lahko kontroliram radarje.

Večkrat se z avtom celo ustavim pod nevihtnimi oblaki, kjer berem in si zapisujem podatke, ki jih predvaja radar. Na ta način lahko obvestim ljudi, ali bo nevihta huda ali bo padala tudi toča in kako se nevihta premika. Pred časom sem si kupil tudi anemometer (vetromer), s katerim lahko istočasno izmerim temperaturo zraka, hitrost vetra in možne poledice ipd.

Misliš, da bi lahko ta konjiček postal tudi pravo delo zate?

Tale konjiček je zame že pravo delo. Vsak dan (včasih tudi ob nedeljah) pripravim vremensko napoved za največ tri dni. Ko pa vidim, da se bo vreme med tednom zelo poslabšalo, obvestim takoj ljudi na moji facebook strani, naj raje ne hodijo na izlete v gore ipd. Moj telefon pa je vedno povezan z omrežjem, tako da imam lahko vedno vse pod kontrolo.

Vem, da imaš tudi facebook stran, po kateri širiš svoje vremenske napovedi. Kdaj ti je prišla zamisel, da bi lahko odprl tako facebook stran? Imaš tudi sodelavce?

Z meteorologijo se ukvarjam že celo življenje, vendar nisem nikoli pomislil, da bi lahko svoje ugotovitve širil med ljudi. Vse, kar vem o meteorologiji, sem se naučil iz knjig, revij, člankov, esejev, zato v začetku si nisem hotel vzeti tako velike odgovornosti.

Pred približno tremi leti, točneje 16. junija 2015, pa sem se opogumil in odprl tudi svojo facebook stran, na kateri sem širil vremenske napovedi, ki jih še danes pripravljam lastnoročno.

Zakaj si se nazadnje odločil, da boš odprl stran?

Preden sem se podal v ta podvig, sem sodeloval z nekim drugim amaterskim meteorologom, Carlom Bregantom, s katerim sva ustvarjala meteorološke napovedi na raznih facebook skupinah (npr.: Sei di Gorizia, se... / Si Goričan, če...). Kljub temu da smo to delali v prid ljudem, so nas vedno kritizirali in napadali, češ da glavni namen teh strani niso vremenske napovedi, ampak da strašimo, da ustvarjamo nezadovoljstvo med ljudmi itd. Zato sem se takrat junija odločil, da si bom ustvaril lastno facebook stran za meteorološke napovedi, in ljudje, ki so si želeli, da to nadaljujem, so spremljali moje delo.

Pred to stranjo sem nekoč že ustvaril facebook stran pod imenom "50 odtenkov Gorice" (ali 50 sfumature di Gorizia), na kateri smo si goriški amaterski fotografi delili razne slike, med temi tudi slike vremenskih pojavov.

Da se povrnem k vprašanju: ustvaril sem facebook stran "Pazzi per il meteo goriziano". Danes stran spremlja kar 5000 oseb. Ljudje so zelo navdušeni, pošiljajo mi slike in posnetke iz vse dežele in Slovenije. Nekateri so priznali, da sploh ne jemljejo več v poštev vremenskih napovedi Osmer-ja ali Il meteo, ker so moje napovedi veliko natančnejše: jaz namreč pripravljam napovedi le za naše kraje, od alpskega predela Furlanije do morja.

Si zadovoljen z rezultatom?

Zelo sem zadovoljen. Tale stran mi daje veliko zadoščenja, moj cilj pa je ta, da postanem največja in najbolj gledana meteorološka stran v deželi. Če se bo tako nadaljevalo, mi bo lahko celo uspelo.

Ljudje so me pogosto prosili, naj naročim nekaj majic, naj natisnem nanje svoj logotip in naj jih dam ljudem kot sponsor. Zato sem začel sponzorirati tudi nekatere nogometne amaterske klube; pred tremi meseci sem celo spremljal nekega fanta, ki je s svojo barko preplul morje od Sardinije do Benetk. Moja naloga je bila, da mu pripravim vremenske napovedi za vsak dan plovbe. Bila je precej zahtevna, a zelo zanimiva izkušnja. Neki drug fant, ki je postal pred časom svetovni prvak v letu na zmaju s skupino Red Bull, me je tudi vprašal, ali bi mu lahko pripravil napoved, predvsem kar se tiče vetra, za varnost njegovih poletov.

Imaš tudi kakšnega sodelavca, ki ti pomaga pri upravljanju strani?

Ko sem prvič odprl stran, sem vprašal svojega sodelavca Carla Breganta, ali bi se rad pridružil projektu, vendar vabila ni sprejel, ker je bila stran (si predstavljam) premajhna. Pred nekaj meseci sem ga zopet vprašal, ali bi se rad pridružil, in tokrat je radovoljno sprejel vabilo. Danes se na strani ukvarja z vremenom, a z zgodovinske plati in včasih mi pomaga pri vremenskih napovedih.

Pred nekaj meseci sem odprl drugo facebook stran: Pazzi per il meteo goriziano - meteo Alpi, na kateri pripravljamo vremenske napovedi le za alpski predel Furlanije, za katero pa skrbi Luca Pecchiato.

Na messengerju sem odprl skupino, imenovano Storm chaser Friuli, kjer si z drugimi amaterji izmenjujemo podatke, fotografije in video posnetke. Nekateri izmed teh mi celo pomagajo pri napovedih, in sicer Jure Batagelj, ki na svoji facebook strani, Jurkos, predvaja slike, grafe in druge podatke, ki zadevajo vreme, Lorenzo Capolongo, Alvio Masarri, Emanuele Musulin itd.

/ str. 16

Tadej Pahor

Letošnje slovensko vsetržaško romanje

Obisk "zadnjega koška raja", k sv. Hemi Krški

Zgodba pripoveduje, da je mala kneginja Hema, ko je prihajala poleti s svojimi starši na njihova posestva pri Olimju, vzkliknila v nemščini "Oh, wie Himmel"! (O, kot nebesa!). Ljudsko uho je ta vzklik slišalo kot olimelj, iz česar naj bi pozneje nastalo ime Olimje. Danes je tista mala kneginja znana kot sveta Hema – Ema Krška, ki je pozneje bila lastnica gradu Olimje - kraj letošnjega vsetržaškega romanja.

Foto Peter Cvelbar

Pet avtobusov romarjev iz vse Tržaške je 25. aprila letos, na dan sv. Marka, odpotovalo v "zadnji košček raja", ki leži pod goro Rudnico v bližini Podčetrtka, k starodavni božjepotni cerkvi Marijinega Vnebovzetja, eni najlepših baročnih cerkva na Slovenskem. V njej se je približno 250 romarjev udeležilo sv. maše, ki naj bi jo vodil celjski škof Stanislav Lipušček, ta pa zaradi nenadne bolezni ni mogel priti. Mašo je tako vodil tržaški dekan in škofov vikar za Slovence Anton Bedenčič ob somaševanju še drugih osmih duhovnikov s Tržaškega.

Ubrano ljudsko petje, ki mu je s kora bilo v oporo zvonko izvajanje izkušenih pevcev iz najrazličnejših tržaških župnij, je dobilo pravi blagoglasni ton ob orgelski interpretaciji Marije Šturman.

Ob koncu bogoslužja so verniki veliko izvedeli o zanimivostih in zgodovini cerkve. Ta prastara božja pot je bila posebej obiskovana v 18. stoletju, vse do leta 1782, ko jo je z eno izmed svojih reform ukinil Jožef II. in razpustil samostan pavlincev. Prvič naj bi bilo Olimje omenjeno že leta 1015, ko je slovenska pilštajnska kneginja Hema tam postavila svoj grad in kapelo Matere Božje. V virih je Olimje prvič omenjeno 1208. leta. Leta 1543 je kupil dvor grof Hans Tattenbach in ga nekaj let zatem prezidal v graščino, stavbe preuredil v renesančnem slogu, jih opremil s štirimi obrambnimi stolpi in vodnim jarkom, da bi jih zavaroval pred Turki. Leta 1654 je stavbo kupil zagrebški grof Ivan Sakhmardi ter ga leta 1663 podaril pavlinskim redovnikom. Ti so prišli v Olimje iz Lepoglave v Hrvaškem Zagorju in grad spremenili v samostan. Kmalu so ob samostanu zgradili baročno cerkev, ki se drži grajskih zidov in ima ladjo visoko kar 18 metrov. Kasneje so prizidali še stransko kapelo, posvečeno misijonarju sv. Frančišku Ksaveriju. Glavni oltar, ki so ga napravili pavlinski rezbarji (1675-1680), je eden največjih in najlepših lesenih pozlačenih baročnih oltarjev v Sloveniji. Posvečen je Mariji Vnebovzeti. Poseben čar mu dajejo freske Ivana Rangerja, pavlinca tirolskega rodu.

Ob cerkvi stoji nekdanja samostanska lekarna, ki naj bi bila tretja najstarejša v Evropi po pariški in dubrovniški. Kakor rečeno, so leta 1872 pavlinci morali zapustiti Olimje. Leta 1785 je bila ustanovljena župnija. Stavbo samostana pa je kupil grof Attems, ki je bil njen lastnik do konca druge svetovne vojne, ko so posest podržavili. Novi povojni oblastniki so grofa skupaj z družino nasilno umorili.

Ker je tam župnikoval Jakob Prašnikar, dobrotnik blaženega Antona Martina Slomška, je blaženi Slomšek v olimeljski cerkvi Marije Vnebovzete pel svojo novo mašo leta 1824.

Šele leta 1990, ko so v Olimje prišli minoriti sv. Frančiška, se je začela obnova stavb in se je oživil samostan – Minoritski samostan bl. Antona Martina Slomška. Uredili so vrt zdravilnih zelišč, ki premore kakih 250 različnih rastlin. V bližini pa deluje tudi dobro obiskana "čokoladnica".

Avtobusi so nato romarje odpeljali v razne bližnje kraje na skupno kosilo v pravem slovenskem slogu. Za tem pa je vsaka avtobusna skupina ubrala svojo pot in si ogledala še nekatere druge zanimivosti, s področja, ki je bilo v davnih časih last pilštajnskih plemičev in svete Heme ali Eme Krške, zavetnice mater v pričakovanju otroka in porodnic, katere kripto je junija leta 1988 obiskal papež Janez Pavel II., ko je prišlo prvič do papeškega obiska na Koroškem ob priložnosti tradicionalnega Srečanja treh dežel.

Jelka Daneu Cvelbar

Zahvalna maša zlatomašnikov

Slovenski "očetje v veri" so se srečali v Sovodnjah

Dne 27. aprila se je v jutranjih urah zbrala okrog oltarja farne cerkve sv. Martina v Sovodnjah ob Soči lepa skupina slovenskih zlatomašnikov, duhovnikov, ki so bili posvečeni leta 1968. Med njimi je seveda bil msgr. Renato Podbersič, ki skrbi za župnije v sovodenjski občini in je tudi sam zlatomašnik. Somaševanje je bilo posebno slovesno tudi zato, ker ga je vodil dr. Anton Stres, nadškof, ki ga je papež pravkar imenoval za svetovalca Papeškega sveta za kulturo, kar pomeni veliko priznanje njemu in vsej slovenski Cerkvi. V Sovodnjah so bili iz istega letnika navzoči še Lavrencij Anžel, Metod Benedik, Stanislav Gajšek, Tarzicij Kolenko, Silvo Leban, Franc Maček, Ivan Maslo, Rudi Štavar, Klemen Verdev, Alojzij Weingerl, Janez Marolt. Navzoč je bil tudi zlatomašnik goriške nadškofije Renzo Boscarol, somaševala pa sta še g. Jože Zupančič z Mirenskega Gradu in štandreški dekan Marijan Markežič.

V imenu župnijske skupnosti in pastoralne enote je Julijan Čavdek uvodoma čestital gostom ob visokem mašniškem jubileju ter izrazil veselje, da so za vsakoletno srečanje izbrali Sovodnje, vas, kjer naša narodna skupnost ohranja živo slovensko besedo tudi z verskim življenjem. Zaželel jim je, da bi še dolgo opravljali službo, v katero jih je poklical Bog. On naj jih še dolgo ohrani pri zdravju in jim povrne za vse dobro. Škofov vikar za slovenske vernike Karel Bolčina je goste pozdravil tudi v imenu goriškega nadškofa. Med drugim, je dejal, so člani te generacije otroci Drugega vatikanskega cerkvenega zabora: "To pomeni, da ste v Cerkvi na Slovenskem zaorali ledino novega duha koncila". Tega so tudi peljali naprej in ga še danes dajejo vernikom in družbi na Slovenskem. Naj še naprej ostajajo "naše zvezde vodnice"! V mašnike so bili posvečeni leta 1968, v letu slavnih študentskih revolucij in preobrazbe evropske podobe; in vendar so tudi oni prispevali k temu, da je Evropa danes še vsaj malo krščanska. Hvaležni smo jim, je dejal Bolčina, ker so "naši očetje v veri"; obenem jih je prosil, naj še naprej "dajejo zgled dobrega, plemenitega, zlasti pa svetega pastirja".

Msgr. Podbersič je povedal, da je bilo v "revolucionarnem letu" 1968 na Slovenskem 44 novomašnikov; živih je še 25, 19 je med pokojnimi. Poimensko je nato predstavil navzoče sošolce, pokojnih pa so se spomnili pri spominu rajnih.

Dr. Stres je v homiliji pokomentiral dnevna berila, ob tem pa poudaril, da imajo za sabo 50 let sodelovanja in vključevanja v Jezusovo pastirsko službo, ki je služba odgovornosti za bližnjega in še posebej služba odgovornosti za Božje kraljestvo v tem svetu. Jezus je "edina pot, ki vodi v življenje"; zato potrebuje sodelavce, ki nadaljujejo njegovo delo. "To je poslanstvo vsega krščanskega občestva, ki ga duhovniki usposabljamo, skrbimo, da ostane krščansko in da lahko izvršuje svojo vlogo pričevalca". Ko se dr. Stres ozira v svojo preteklost, ugotavlja, da je bil skozi 50 let duhovniškega služenja vedno znova in znova deležen Božjega varstva, pomoči, podpore, zvestobe. "Odgovarjali smo včasih dobro, včasih manj dobro, toda Bog ostaja zvest, nikdar ne prekliče svojih darov". Zavest o osebni in narodni zgodovini, "ta spomin nas lahko samo potrjuje in spodbuja k še večji zvestobi za prihodnost".

Mašo je s kora spremljal Mladinski zbor Šempeter-Vrtojba pod vodstvom Mojce Maver Podbersič in ob spremljavi različnih instrumentov; poseben biserček je bil psalm 41, ki ga je v hebrejščini angelsko lepo odpela mlada sopranistka Rebeka Pregelj.

Po maši je zlatomašnike in spremljevalce v dvorani občinskega sveta prijazno sprejela županja Alenka Florenin, ki jim je orisala občino, njene značilnosti, upe in težave.

Še ena misel: ob pogledu na skupino mašnikov, ki 50 (!) let opravljajo duhovniško službo in so se za ta veliki dar v Sovodnjah skupno zahvalili Bogu, je težko ne pomisliti na vse dobro, ki ga je ta generacija storila posameznikom, družinam, skupnostim po vsej Sloveniji in drugod po svetu. Koliko molitev in blagoslovov, koliko krstov, spovedi, porok in pogrebov! Koliko zakramentov, oken, odprtih Bogu! Kolikšna setev!

DD

Materni jezik in Božje oznanilo

Cingel - congel - in človekove vrednote

Velikokrat se sploh ne zavedamo, da je sama teološka inkulturacija v oznanjevanju Božjega nauka znatno premalo, da bi Božje oznanilo po človeku (oznanjevalcu) nemoteno prišlo do sodobnega človeka (vernika) ali da bi mu sodobni človek (vernik) sploh lahko prisluhnil.

Cela vrsta koncilskih teologov je to potrjevala, kot Karl Rahner, teolog Ratzinger (poznejši papež Benedikt XVI.), Jan Danielou, Yv Congar in drugi. Obenem pa ne smemo mimo nekaterih istodobnih teologov, kot je na primer Hans Küng, ki je žal, zaradi nekaterih svojih pretiravanj, pa tudi nedorečenosti, doživel, da mu je bila zavržena vsa njegova teološka miselnost. Nekaj podobnega je doživel tudi južnoameriški teolog Leonardo Boff, ki je zelo dobro poznal južnoameriško problematiko človeka in vernosti, pa ga koncilsko cerkveno vodstvo ni upoštevalo.

Vsako sporočanje, ki ga človek sporoči sočloveku, ima v ozadju jezik. Tudi Božje oznanilo je pogojeno s PROBLEMOM JEZIKA. Hudo je, če oznanjevalec evangelija ne govori tisti jezik, s katerim se ljudje istovetijo ali jezikovno socializirajo. Preprosto povedano: "Če oznanjevalec ne govori s sočlovekom, ko mu oznanja evangelij, v jeziku, ki ga poslušalec (vernik) govori doma pri mizi. Tokrat so krščanske vrednote in BOŽJE OZNANILO LOČENI od poslušalčevega jezika". Vsebina oznanila na tak način se vedno bolj oddaljuje od človekovega razumevanja, predvsem pa od človekovega srca. V takem primeru med govorcem / oznanjevalcem / in poslušalcem / vernikom / podzavestno nastaja zelo pomemben vakuum ali prazen prostor dojemanja.

Prav o tem praznem prostoru, ki velikokrat nastaja tudi v našem okolju, ko Slovenec posluša oznanjevanje neSlovenca, pade to oznanjevanje na poslušalca (Slovenca) na ugodna tla, ko ga z lahkoto napolnijo vraže, nesmisli, čaranja, traparije, umišljena duhovna samozadostnost (npr. napačno tolmačenje Medjugorja) in celo namišljeno odrešenje nekakšnih kultov (napačno vodenje pri duhovnih gibanjih).

Spomin mi poroma na vse tiste prelepe trenutke, ki smo jih doživljali na teološki fakulteti pri predavanjih p. dr. Romana Tominca, ko je vse te človekove praznote, ki so bile in bodo imenoval "en sam velik cingel-congel"! Tako te prazne sposojenke, pogledi, iz drugih okolj, verovanj, napačno razumljeni koncepti "kolovratijo" po dušah ubogih sodobnih ljudi, pa tudi mladine, še zlasti, če imajo slabo versko znanje ...

Oznanjevalec mora človeka najprej poslušati in mu oznanjevati v njegovem maternem jeziku! Če kdaj, bi se morali oznanjevalci Božje Besede danes truditi, da bi na sodoben način, v razumljiven jeziku povedali trdne, preizkušene in ustaljene verske resnice. Čeprav je to lahko tudi tvegano početje, tega se duhovniki danes zavedamo, zato moramo govoriti z jezikom, ki je razumljiv ljudem današnjega časa in ga rabijo doma pri mizi, tako, vsaj človeško upamo, da bo oznanilo pri sodobnem človeku obrodilo vsaj minimalen sad.

Ambrož Kodelja

Kratke

Papež Frančišek imenoval nadškofa Stresa za svetovalca Papeškega sveta za kulturo

Kot je poročal dr. Tadej Strehovec, Generalni tajnik Slovenske škofovske konference, je papež Frančišek 26. aprila 2018 za novega svetovalca na Papeškem svetu za kulturo imenoval upokojenega nadškofa msgr. ddr. Antona Stresa. Po besedah apostolskega nuncija v Sloveniji nadškofa msgr. dr. Juliusza Janusza je omenjena odločitev svetega očeta ne le osebno priznanje nadškofu Stresu, ampak tudi celotni Cerkvi v Sloveniji. Naloga omenjenega sveta je spodbujanje dialoga med evangeljskim odrešenjskim sporočilom in kulturami našega časa, da bi se le te vedno bolj odpirale krščanski veri, ki je soustvarjalka kulture in vir navdiha za znanost in umetnost. V sodelovanju z vatikanskim Državnim tajništvom omenjeni papeški svet spremlja tudi delovanje držav in mednarodnih organizmov na področju človeške civilizacije in kulture ter sodeluje na simpozijih in kongresih. Nadškofu Stresu iskreno čestitamo!

TO BO USPEH ZA VSE

tutti x tutti

NATEČAJ
ZA ŽUPNIJE
2018

Zaradi velikega povpraševanja se **TuttixTutti**, natečaj, na katerem bodo nagrajene najboljše ideje tistih, ki pomagajo ljudem v potrebi. Vpiši svojo župnijo in predstavi **svoj solidarnostni projekt**: lahko boš zmagal in osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se ga hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **un formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen projekt v prid svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in pozanimaj se na portalu **tuttixtutti.it**

Tudi letos pomagaj in pusti si pomagati.

*PRVA NAGRADA 15.000 EVROV

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi

Kratke

Dve zanimivi predavanji za dijake

V zadnjih mesecih so dijaki 2. razredov slovenskega licejskega pola v Gorici prisluhnili dvema predavanjema. Prvo je bilo na vrsti predavanje Društva prijateljev s travmatskimi poškodbami ('Associazione Amici Traumatizzanti Cranici'). Uvodoma je predsednik Paolo Fogar predstavil funkcijo, cilje in delovanje društva, nato je besedo prevzel psiholog in psihoterapevt dr. Francesco Strano. Na začetku svojega posega je nanizal nekaj vzrokov možganskih poškodb, pri katerih se ni prepustil predolgemu filozofiranju, ampak je svoje misli strnil v nekaj stavkov in povabil dijake k ogledu kratkega filma. Drugi del predavanja je bil zelo zanimiv, saj se je psiholog osredinil na nevarnosti, ki obkrožajo mlade (npr. alkohol, mamila idr.), in s tem dal dijakom veliko iztočnic za razmišljanje. Na drugem predavanju pa so dijaki marsikaj izvedeli o mamilih, zasvojenosti in odvisnosti. Govor je pričel zdravnik in terapevt Miha Kramli, ki nam je obrazložil temeljne izraze o zasvojenosti in odvisnosti. Na kratko je posegel tudi v funkcijo in svet drog, pri tem pa se ni spuščal v podrobnosti. Dijake so prevzele vloge dilarjev in narkomanov, ki so jih sami uprizorili. Mislim, da sta bili predavanji koristni za širjenje naših obzorij v mladostniških letih, saj sta bili dve redki srečanji, ki sta dijake pritegnili in resnično prevzeli. / Barbara Devinar, 5. r. gimnazije

Foto Edi Lutman

Venec spominčic pri sv. Ivanu

Duhovnija sv. Ivana v Gorici in Moški pevski zbor Mirko Filej vabita v nedeljo, **13. maja**, ob 18. uri v cerkev sv. Ivana na srečanje z naslovom Venec spominčic možu na grob ob 25. obletnici smrti pesnice Ljubke Šorli (30.4.1993). Pel bo zbor Filej pod vodstvom Zdravka Klanjščka, recitirali pa bodo člani Ljubiteljskega gledališča Teharje-Celje; pri orglah Roberto Squillaci.

Srečanje pod lipami / Vojko Pavlin, Peter Štih in Drago Trpin

Goriška od zadnjih grofov do habsburške dežele

Vtorek, 24. aprila 2018, so na Srečanju pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž predstavili knjigo *Goriška – od zadnjih goriških grofov do habsburške dežele*, ki so jo izdali pri Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici. Spregovorili so avtor dr. Vojko Pavlin, akademik prof. dr. Peter Štih in direktor Pokrajinskih arhivov zgodovinar Drago Trpin. Ta se je najprej zahvalil Ministrstvu za kulturo, ki je finančno podprlo izdajo knjige, in povedal, da je vsebina doktorska disertacija dr. Pavlina, ki je izvedenec za to obdobje in je temeljito in kvalitetno obdelal temo. Besedo je nato prevzel dr. Štih, ki je dejal, da spada Goriška med tiste pokrajine, ki so doživele na področju zgodovinopisja velik preboj, velik napredek in se je zato naše poznavanje goriške zgodovine v zadnjih desetletjih precej spremenilo in poglobilo. Zaslugo za to imata dva jubileja, in sicer 500-letnica prehoda goriške grofije pod Habsburžane in 1000-letnica prve omembe Gorice v pisnih virih. Ob teh jubilejih je nastala velika historiografska produkcija, ki so ji sledili simpoziji, razstave in predavanja. Akademik je na kratko povedal o izvoru in vplivu goriških grofov in o tem, kako so upravljali naš prostor. Rodbina je prišla iz Bavarske preko Koroške in živela v gradovih po Goriškem. Grofje so v drugi polovici 13. stol. dosegli svoj vrhunec in obvladovali ogromen prostor, ki je segal do Tirolske. Od tu naprej je dinastija doživljala počasen zaton predvsem zaradi velike delitve posesti. Na koncu je besedo povzel še avtor knjige, ki je predstavil vsebino. Besedilo knjige kronološko zamejujeta dve pomembni ločnici: leti 1420 in 1500. Zanimivo je, da so se v 15. stoletju na čelu goriške rodbine zamenjali samo trije grofje. Prvi, Henrik IV., je vladal kar 60 let, sledil mu je sin Ivan in nato Leonhard. Prvi mejnik v letu 1420 je bila širitev beneške Terreferme do Goriške grofije. Leto 1500 pa je zaznamovalo smrt zadnjega predstavnika rodbine goriških grofov Leonharda in prehod celega ozemlja pod Habsburžane.

Avtor je prisotnim dejal, da mu je bila v veliko pomoč zapuščina grofa Coroninija Cromberga, ki je 30 let zbiral gradivo po arhivih in knjižnicah in je hotel izdati zbirko virov *Gorizia comitale*. Gradivo je zdaj ohranjeno v goriškem državnem arhivu. / MČ

Abonmajska sezona SSG v Gorici / Ukročena trmoglavka

Shakespearovo delo v sodobnem zvenu

V Kulturnem centru Lojze Bratuž se je v ponedeljek, 9. aprila 2018, z zelo znano in mnogokrat v raznih inačicah in priredbah prikazano Shakespearjevo komedijo *Ukročena trmoglavka* končala letošnja gledališka sezona Slovenskega stalnega gledališča Trst. Žal tudi v tej sezoni organizatorji, SSG Trst, Kulturni dom Gorica in Kulturni center Lojze Bratuž, niso mogli zabeležiti porasta gledaliških abonentov, čeprav so si pod naslovom *Privlačnosti* sledile vedrejše predstave. Te naj bi v goriški slovenski mestni dvorani priklicale tudi tiste, ki niso ravno strastni ljubitelji gledališke umetnosti. A ni bilo tako. Poleg dolgoletnih abonentov so se prikazali le še maloštevilni novi obrazi. Dvorani sta bili ob večernih ponovitvah bolje zasedeni le, ko so se odraslim gledalcem pridružili naši višješolci, ki pa so si nekatere predstave ogledali v jutranjih urah. Tako je bila ponovitev *Ukročene trmoglavke* zanje matineja v torek, 10. aprila.

To delo velikega dramatika Williama Shakespearja je v SSG na premiero, ki je bila 16. marca 2018 v veliki dvorani tržaškega Kulturnega doma, pripeljal režiser Juš A. Zidar. Ustvarjalci predstave so se oprli na odličen prevod Milana Jesiha, a ga tudi po svoje priredili in mu pridali sodoben zven, tudi glede na to, kako se je spremenil odnos do ženske v naših časih. (Se je res spremenil?) Režiser Zidar je imel ob sebi dragoceno pomoč dramaturginje Eve Kraševec in scenografa Petra Vebra, ki je središčno odrsko dogajanje postavil na privzdignjen pod in v ozadje postavil "multifunkcionalen slavolok", ki gledalca opozarja morda tudi na to, da se vse dogaja v bogati, plemiški hiši, in skozi katerega se v drugem delu predstave vidita dva nasproti si stoječa konja (prispodoba neukrotljivega mladega para?). Ob straneh je namestil stolice, na katere so se umikali igralci, ko niso bili neposredno udeleženi v igri. To jim je dopuščalo, da so vsakič smelo "vskočili" v dogajanje. Take mizanscenske rešitve niso sicer nikakršna novost. Uporabil jih je že bolj ali manj dognano marsikateri režiser. V skladu z režiserjevim konceptom so tudi kostumi sodobni (kostumografinja Mateja Fajt). Tudi ob teh detajlih se morda gledalec bolje poistoveti z dogajanjem in obnašanjem nastopajočih likov, ki pa morda pri tem izgubijo nekaj tistega očarljivega šarma iz slavne elizabetinske dobe...

V sozvočju z režiserjevimi željami so igralci v sodobnejšem zvenu poosebili dramske like. Protagonistko, zelo samosvojo, trmasto, vedenjsko grobo, mestoma kar napadalno Kato, prvorojenko bogatega očeta, ki je ne more z nikomer poročiti, ker je taka, je, poudarjajoč vse njene značajske odtenke, bleščeče odigrala gostja iz SNG Drame Ljubljana Iva Babič (naše gledališče že kar nekaj let ne premore take prve dame!). Fantu, ki se kljub temu zagleda v njene čare in hoče ukrotiti njen vihravi značaj, je pravi obraz in igralski izraz dal energičen Tadej Pišek. Katino poslušno, uslužno, ubogljivo, a presneto preračunljivo sestro Bianco, ki ima nešteto snubcev, je manj markantno odigrala Tina Gunzek. Zaljubljenca, ki dokončno osvoji njeno srce, je izrazito in z odločno igro izrisal novi igralski član SSG Jernej Čampelj. Očeta, ostarelega plemiča, ki upa, da bo z možitvijo deklet pridobil še kaj "cvenka" zase, je kot vselej suvereno, s pridihom karikature, prikazal Vladimir Jurc, ki je vedno tudi zelo pozoren na to, da besede iz njegovih ust zazvenijo polno, brezhibno, pretehtano, tako da že iz njih spoznamo značajske odtenke lika, ki ga interpretira. Jurc še zmeraj v vseh pogledih kraljuje na odru SSG!

Posebno vlogo ima v predstavi tržaški gost Ilija Ota s kitaro v rokah. Glasba (avtor je Jurij Alič) ima v uprizoritvi posebno mesto in jo duhovito ustvarjajo tudi igralci sami. S svojo narečno obarvano govorico, v stilu commedie dell'arte, na ogled predstave gledalca privlačno zvabi Andrej Rismondo, tržaški rojak, ki se je po petnajstih letih vrnil v gledališče. Njegova igra v igri, ki jo predvideva Shakespeare, povzema zgodbo o pijancu, ki so ga plemiči oblekli v bogata oblačila in ga prenesli v udobno plemiško posteljo ter ga prepričevali, da je sam plemič...

Tudi v tej različici *Ukročene trmoglavke* je seveda osvetljena ljubezen, ki naj bi zgladila še tako ostre značaje. Uprizoritev pa preseva tudi misel, da se mora par vzajemno "krotiti", če želi vzpostaviti neko trajno zvezo.

Končni aplavz je pričal, da je publika dobro sprejela predstavo, katere prvi del je bil sicer za marsikoga malce razvlečen.

Iva Koršič

Baletna šola Giselle v Gorici

Med uspešnimi učenkami so tudi Slovenke

Goriška baletna šola Giselle, ki se je pred kratkim preselila na nov sedež v ulico Garzarolli št. 207, praznuje letos 20 let uspešnega delovanja. Šolo, na kateri poučujejo klasični in moderni ples, obiskuje več slovenskih deklet, tako iz Goriške kot iz sosednje Slovenije. Letos so njihove uspehe obeležili tudi s posebno oddajo na TV Koper.

Na natečajih Concours national de danse in Coppa Italia performer Arti scenico sportive, ki sta bila pred kratkim na odru občinskega gledališča v Tržiču in v goriškem Verdijevem gledališču, so se v svojih kategorijah lepo uvrstile solistke Sofia Bonetti, Iris Gulin, Solea Brancati in Eleonora Bulfoni, ki jih je pripravila Carlotta Tosoratti, umetniška vodja baletne šole Giselle. Na istih odrih so pod vodstvom učiteljice Olene Sazonove uspešno nastopile tudi baletna skupina "Poletne barve" (kitajski ples), ki jo sestavljajo Alice Barbarito, Naima Braini, Eva Čevdek, Giorgia Cucit, Julija Kobal, Giulia Marchesiello, Valentina Marget, Gaia Martino, Emily Peteani, Marianna Pietrosanti, Katerina Stojanovic, Chiara Toffoli in Isabel Noelani Zorzut, skupina "Jarabe Tapatio" (mehiški ples), v kateri plešejo Emma Bigaj, Chiara Borghes, Solea Brancati, Aurora Budimirovic, Eleonora Bulfoni, Giulia Diazzi, Emma Generoso, Iris Gulin, Aleksija Primosig in Lisa Terrecuso, ter skupina "Suite da Carmen" (španski ples) s Chiaro Cvetreznik, Nike Margaret Farris, Eleonoro Graziani, Caterino Marotta, Petro Sardoc in Gaio Turchetto. Vse baletke bodo sodelovale na finalnih nastopih v Terragoni v Španiji, Rimu in Luksemburgu. Sveži sta novici, da se je tudi devetnajstletni Gabriele Coz, nekdanji gojenec šole, izkazal in se, po uspešno opravljeni avdiciji v Nemčiji, pridružil plesni skupini koreografa in televizijske osebnosti Luciana Cannita pri uprizoritvi dela "Romeo in Julija" Prokofjeva, nadarjena mlada baletka Iris Gulin iz Sovodenj pa je bila sprejeta na strokovno baletno šolo "Il Balletto" v Castelfrancu Venetu.

Na baletni šoli Giselle se bo kmalu začel plesni tečaj "Baby modern" za otroke od petega leta dalje. Odprta so tudi vpisovanja na poletni tečaj "Poletje s plesom", ki bo potekal od 25. junija do 13. julija in od 6. do 10. avgusta za otroke od treh do enajstih let. Za več informacij lahko pokličete na tel. 3471042118.

KF

Mladinska skupina M+ Števerjan / Premiera: Baron sedi na veji

Vsak je svoje sreče kovač

Po zaslugi Mladinske gledališke skupine M+, ki razvija in uresničuje svoja gledališka stremljenja pod okriljem Dramske družine SKPD F. B. Sedej v Števerjanu, in njene odločne, energične, gledališkemu poklicu navdušeno predane Patrizie Jurinčič Finžgar, članice igralskega ansambla SNG Nova Gorica, je na odru župnijskega doma F. B. Sedej v Števerjanu v nedeljo, 22. aprila 2018, (ponovitev je bila v ponedeljek, 23. aprila) krstno zaživelo delo Itala Calvina (1923-1985) *Baron na drevesu*, ki je v priredbi režiserke dobilo naslov *Baron sedi na veji*. Izvirnik z naslovom *Il barone rampante* (1957) je Jurinčičeva dramatizirala in priredila za svoje mlade "varovance", ki so z veseljem sprejeli ta novi gledališki izziv, kljub temu da je bil vse prej kot enostaven. Ker je Jurinčičeva ohranila obliko romana, so se posamezni igralci morali spopasti z vsaj dvema vlogama: bili so pripovedovalci in nastopajoči dramski liki. Igralci so se v teh prehodih, preskokih iz ene vloge v drugo, izkazali res suvereno. To pa zato, ker so se vsega lotili zelo resno, disciplinirano in odgovorno. K temu jih je seveda navajala režiserka Jurinčičeva z jasno režijsko roko, ki je bila hkrati tudi potrpežljivo razlagajoča, a neomajna v svojih zahtevah. Tako so mladi igralci, pod pikolovskim režiserkinim vodstvom, izpilili like do take mere, da so polno zaživeli v tistem "pravljično –alegoričnem" slogu, ki označuje Calvinov stil pisanja. Zgodbo o baronu Cosimu Piovascu di Rondo', ki se komaj dvanajstleten odloči iti na drevo, potem ko odkloni pri domači mizi "ogabno" jed iz polžev, je Calvino zgodovinsko zelo pomenljivo postavil v dobo pred francosko revolucijo, v drugo polovico 18. in v prvo desetletje 19. stoletja, ko je med ljudstvom že vrelo. Upreti se "pravilom", na vsak način uveljaviti svojo voljo, je pač nekaj, kar bolj ali manj močno poudarjeno okusi vsak najstnik. Tako tudi mladi baron trmoglavo in ponosno vztraja pri svoji odločitvi kljub opozorilom očeta, ki ga opominja, da je plemič in da se mora zato obnašati na določen način in gospodovati nad svojimi podložniki. A on se ne vda, ostaja na drevesu, od koder se dogajanje na zemlji kaže v drugačni perspektivi. To bivanje v krošnjah dreves, najprej na domačem posestvu, potem širše, postane tudi njegova filozofija življenja. Pravi, da "vsak, ki želi dobro videti zemljo, se mora držati stran od nje". Med drevesi lahko v miru razmišlja, se uči, odrašča, si nabira izkušenj, z nasveti pomaga marsikomu in si pridobi ugled, občuti pa tudi žalost ob smrti očeta, nato še matere, a se nikdar ne vrne na zemljo. Visoko v krošnjah okusi tudi ljubezen in ljubezensko razočaranje, ki pripomore k temu, da se njegovo "čudaštvo" spremeni v norost. Po vzoru njegove odločitve in načel se na stara leta njegovo življenje izteče na balonu, ki ga nosi veter. Z njim odpluje v nebo in se izgubi na obzorju nad morjem. Zadnji prizor, ki se v mizanscenski postavitvi domiselno in zaokroženo povezuje na začetnega, je ganljivo poetičen, tudi zaradi svetlobnih efektov (ti se kot begajoči oblaki pojavljajo že pred začetkom igre), ki ustvarjajo neko magično, "nadnaravno" ozračje (mlada tehnika Daniel Peteani in Ferdinand Frandolic sta opravila odlično delo!).

/ str. 14

Iva Koršič

SCGV E. Komel / Snovanja 2018

Beethovnovi simfoniji uvod v letošnji glasbeni niz

V Verdijevem gledališču v Gorici se je v ponedeljek, 23. aprila 2018, ob udeležbi okoli sto ljubiteljev klasične glasbe začel letošnji, po vrsti 13., glasbeni niz *Snovanja*. Kot znano, ta srečanja z glasbo prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice ob sodelovanju društva ArsAtelier, mednarodnega centra za glasbo in umetnost, ki ga je v sklopu SCGV Emil Komel ustanovil, žal že šest let pokojni, prof. Silvan Kerševan v 90. letih prejšnjega stoletja. V njem deluje orkester z glasbeniki raznih narodnosti, ki se navdušujejo nad resno glasbo in so dovzetni za zmeraj nove načrte. Tak je tudi širokopotezen projekt, ki si ga je letos zamislil dirigent Marco Feruglio, in sicer, da bi izvedel vseh devet Beethovnovih simfonij z najboljšimi simfoničnimi orkestri iz naše dežele. Mojstrovine velikega nemškega skladatelja L. Van Beethovna (1770-1827) naj bi izvajali na originalnih instrumentih, da bi glasba izzvenela v prvotnih zvočnih odtenkih. Dirigent Feruglio je na svoji poklicni poti do zdaj vodil kar nekaj znanih orkestrov, tudi orkester RTV Slovenija. L. 2005 je ustanovil vokalno skupino in orkester z originalnimi instrumenti, Collegium Apollineum, s katerim je že večkrat sodeloval v koncertnih sezonah in na festivalih. Za ponedeljkov večer v goriškem gledališču Verdi so svoje moči združilili trije orkestri, poleg obeh omenjenih iz širše Goriške in iz Vidma še orkester San Marco iz Pordenona, ki od ustanovitve l. 1969 izvaja koncerte po vsej Italiji pod vodstvom različnih dirigentov. Od l. 2014 je njegov umetniški vodja Diego Cal. Glasbeniki teh treh orkestrov so izvajali dve Beethovnovi simfoniji: Simfonijo št. 2 v D-duru op. 36 in Simfonijo št. 3 v Es duru op. 55, poimenovano Eroica. Program je bil zahteven za izvajalce, pa tudi poslušalce. Ti so cenili "filološko delo" glasbenikov, čeprav so morda še posebno pri Simfoniji št. 3 pogrešali malce več tiste interpretativne "mogočnosti", ki ju vedno izžarevajo Beethovnova dela, pa tudi v določenih trenutkih oz. posameznih stavkih več dinamičnosti in barvitosti. Zdelo se je, kot da bi se včasih zvočnost skladbe "porazgubila po dvorani". Morda pa poslušalci, posebno "priložnostni", nismo dovolj dojemljivi za značilnosti zvoka, ki ga proizvajajo originalni instrumenti, ker je pač uho vajeno na zvočnost glasbil, izdelanih po sodobnih tehnikah. Vsekakor sta združeni orkester in njegov dirigent opravila veliko delo in vanj vložila kar nekaj truda in bila seveda deležna hvaležnega ploskanja.

IK

Častitljiv jubilej

Prejšnjo nedeljo, 29. aprila, je praznovala rojstni dan novinarka in pisateljica Dorica Makuc. Ob lepem življenjskem jubileju ji čestitamo vsi pri Novem glasu, Goriški Mohorjevi družbi in Kulturnem centru Lojze Bratuž.

KATOLIŠKA KNJIGARNA v sodelovanju z Goriško Mohorjevo vabi na kavo s knjigo

Mariza Perat

PO ROMARSKIH STOPINJAH NAŠIH PREDNIKOV

Z avtorico se bo pogovarjal urednik Novega glasa Jurij Paljk

v sredo, 9. maja 2018, ob 10. uri
v prostorih knjigarne na Travniku 25 v Gorici

Dogodek je del kulturnega programa knjigarne, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

Pod pokroviteljstvom JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Kavo bo ponudilo podjetje PrimoAroma CAFFÈ PER AMORE TRIESTE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA ANTON GREGORČIČ

v sodelovanju s SLAVISTIČNIM DRUŠTVOM TRST - GORICA - VIDEM in ZALOŽBO MLADIKA

SREČANJA POD LIPAMI

PO POTEH POEZIJE IN PROZE PRIMORSKIH SLOVENK

Predstavitev zbornika
Ženska literarna ustvarjalnost na Primorskem.
Na večeru se bomo spomnili Ljubke Šorli ob 25-letnici smrti.

Sodelujejo: urednica zbornika prof. Marija Pirjevec, prof. Vilma Purič, prof. Adrijan Pahor in Janez Povše ter urednica Mladike Nadia Roncelli.

ČETRTEK, 10. MAJA 2018, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

V četrtek, 26. aprila, je **MATEJA ČERNIC** *magistrirala iz zborovske glasbe in zborovodstva na glasbenem konservatoriju Bonporti v Trentu z oceno 110/110 s pohvalo in častno omembo.*

Iskreno ji čestitamo VSI DOMAČI.

Obvestila

SPDG vabi v nedeljo, 6. t. m., na prvi izlet letošnje Kekčeve poti, namenjene učencem osnovnih šol in njihovim staršem. Obiskali bodo dolino Kožbanjščka in Vrhovlje. Skupne hoje (počitki, razgledi, malica) bo okrog štiri ure. Prevoz z lastnimi sredstvi. Zbor udeležencev na parkirnem prostoru športne hale v Podgori, odhod ob 10. uri. Mladoletniki morajo biti v spremstvu staršev ali polnoletne osebe. Priporočamo primerno obutev, zaradi organizacije pa je dobrodošla predhodna najava. Informacije in prijave: tel. 3317059216 (Vlado), e-mail, vlado. klemse @virgilio. it, info@spdg. eu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 19. maja, izlet v Pivko za ogled Parka vojaške zgodovine. Odhod iz Doberdoba ob 8. uri, nato z običajnimi postanki po poti do Gorice, potem bi potovali naravnost do Pivke. Vpisujejo po tel. 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 ali 3461206031 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v Tumovi dvorani v Gorici na korzu Verdi 51 v sredo, 16. maja, ob 18. uri predavanje ge. Katjuše Rabzelj o Gruziji in Armeniji.

Romanje v Medjugorje bo od 11. do 14. maja 2018. Vpis in spored lahko dobite: za Goriško pri g. Darku (tel. 0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pri g. Jožetu Markuži v Zgoniku (tel. 040 229166) in za Slovenijo pri gospe Ani v Novi Gorici (tel. 00386 5 3022503).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 30. junija, celodnevni izlet v pokrajino Evganejskih gričev, v zibelko venetske in rimske kulture, za ogled parkov in krajev Este, Monselice itd. Vpisujejo po tel. 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 ali 3461206031 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

"Male oglase" najdete na našem portalu www. noviglas. eu.

Darovi

Za Novi glas daruje dr. Karel Bonutti 100 evrov.

Mateja je glasbo kot mala vzljubila, v stalno preobrazbo se z notami zlila. Na konservatoriju ji BN je zapela in **MATEJA** *odliko s pohvalo ter častno omembo prejela. Čestitamo ji vsi!*

DVS Bodeča Neža in PD Vrh Sv. Mihaela

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 4. 5. 2018 do 10. 5. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 4. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 5. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 6. maja: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 7. maja (v studiu Stefania Beretta): Pravljični svet.

Torek, 8. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Smrdokavra, lepotica z napako - Izbor melodij.

Četrtek, 10. maja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

GLASBENO KROŽIŠČE

NADIA FABRIS SOPRAN

ALEKSANDER VODOPIVEC KLAVIR

TOREK, 8. MAJA 2018, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

POGOVOR Petra Grassi

"Prava pot ni v prilagajanju, temveč v nadgrajevanju"

Nova lovorika potrjuje, da imamo v zamejstvu zaklad odličnih zborovodij: Petra Grassi je z ljubljanskim komornim zborom Dekor osvojila absolutno prvo mesto in priznanje za najboljšega zborovodjo na 25. Državnem tekmovanju Naša pesem v Mariboru. Zbor je prvič nastopil na tem tekmovanju, na katerem je bila tudi zborovodkinja debitantka, med tekmovalci pa so bili nekateri od najboljših, referenčnih pevskih zborov v Sloveniji. Žiriji je predsedovala Karmina Šilec.

Na začetku kariere je uspeh lahko srečno naključje, ko pa zmaga postane navada, je dosežek znamenje nedvomnega talenta in sposobnosti. Petra Grassi je izjemno nadarjena glasbenica, ki je od začetka izbrala vedno pravo pot, na kateri ni zapravljala časa, lucidno je zasledovala jasne cilje, najprej je zgradila solidno zborovodsko osebnost, kar ji je omogočilo tudi sodelovanje s polprofesionalnimi in profesionalnimi pevci. Vključila se je v elitno mrežo profesionalnih zborov Tenso, zmagala je na zborovodskem tekmovanju, ki ji je omogočilo sodelovanje z zborom Slovenske filharmonije, prevzela je vodstvo združenja odličnih pevcev Dekor, ne nazadnje jo je deželna zveza Usci izbrala za vodenje novonastalega Deželnega mladinskega zbora, ki je debitiral na odmevnem koncertu v Firencah v sklopu državnega projekta.

Elementi italijanske in slovenske zborovske scene zaznamujejo njeno izobrazbo kot tudi njene programske izbire in način dela. Diplomirala je z odliko in pohvalo na konservatoriju v Trentu v razredu referenčnega protagonista italijanskega zborovstva, Lorenza Donatija, študij klavirja in glasbene pedagogike pa je končala na konservatoriju v Trstu.

Zmage in visoke uvrstitve na zborovodskih tekmovanjih v Arezzu, Turinu in Ljubljani so potrdile njene sposobnosti in kmalu je začela deliti svoje znanje z mlajšimi glasbeniki in pevci na tečajih za zborovodje, na festivalskih ateljejih, a tudi z delovanjem zborovodske šole na Glasbeni matici v Trstu. Tako kot drugi vidni predstavniki zamejskega zborovstva je pela v vrstah italijanskega Državnega mladinskega zbora, ljubezen do stare in sodobne glasbe pa je gojila v kvartetu La rosa dei venti in v skupini Ut. Za izpopolnjevanje je izbrala priznane zborovodje, kot so Gary Graden, Nicole Corti, Javier Busto, Bruno Boterf, Bo Holten, Georg Grün. Sama pa vodi vokalno skupino Vikra v Trstu in je bila vodja otroškega zbora Krasje.

Zdrava ambicija je motor za doseganje visokih ciljev: v njenem primeru črpa energijo v umetniški strasti, samozavest pa je posledica premišljenega in vztrajnega oblikovanja umetniške osebnosti, brez katere ni rezultatov. Temperamentna Petra Grassi je gradila hitro in na solidnih osnovah, zdaj pa je čas za primerno upravljanje pridobljenega statusa, o katerem smo se z njo pogovorili po najnovejši, navdušujoči zmagi.

Zbor Dekor deluje na osnovi glasbenih projektov in ga sestavljajo v glavnem pevci, ki so se že uveljavili v drugih zborovskih sestavih. Zakaj ste se sploh odločili za tekmovanje?

Po lanskem nastopu na reviji Ljubljanski zbori so sami pevci predlagali tekmovanje Naša pesem. Zgrabila sem priložnost, ker nisem še nikoli nastopila na tistem odru. Kolegi so mi rekli, da je trenutek nastopa na tem tekmovanju nekaj izrednega in priložnost, da doživiš to emocijo s tako skupino, kot je Dekor, je že nagrada.

Prestižna žirija, strokovno občinstvo, zelo razvejena, a hkrati majhna scena slovenske zborovske glasbe nalagajo vsakemu zboru na tekmovanju veliko odgovornost. Kako si se počutila na najpomembnejšem zborovskem odru Slovenije?

Na tem tekmovanju je občinstvo dodatna žirija, saj v dvorani sedi res nadpovprečno veliko število strokovnjakov. Vedela sem, da se bo skupina odrezala dobro, in nisem čutila največje napetosti na samem tekmovanju, ampak pred tem, zaradi splošnega, velikega pričakovanja zborovskih navdušencev, saj je bil naš zbor debitant na tekmovanju, kot tudi jaz. Dva tedna sem sanjala o tekmovanju vsako noč, predvsem o tistem trenutku, ko te pokličejo na oder.

Ko pa pride trenutek, da sanje postanejo resničnost, se napetost razblini in se vse energije usmerijo samo v glasbo. Ko vodim, me misli na pričakovanja publike ali različna mnenja ne motijo, pravzaprav me v tistem trenutku ne zanima, kaj bodo mislili v dvorani, želim samo pokazati, kar sem, kaj smo ustvarili s pevci, zanima me samo glasba.

Priznam pa, da me je malo skrbelo, da bo odziv publike hladen, in to iz več razlogov. Bili smo predzadnji zbor na sporedu, publika je bila zagotovo utrujena tako kot žirija. Že po prvi skladbi pa me je dolg in navdušen aplavz opogumil, nato je gosta tišina med pavzami in pozaradi visoke zahtevnosti skladbe. Hilarija Lavrenčiča pa sem vprašala za noviteto, priredbo beneške ljudske Snijojka san par jubci biu, ker sem želela, da bi bila v programu zastopana tudi naš skladatelj in naša manjšinska tradicija. Zame je veliko priznanje, da smo z izvedbo tega programa prepričali žirijo, predvsem pa, da sem z njim prepričala pevce, ki so me tudi tokrat počastili z brezpogojnim zaupanjem.

Kaj bi povedali o noviteti Hilarija Lavrenčiča?

Hilarija sem vprašala za reprezentativno skladbo, ki naj bi ovrednotila tisti segment naše manjšine, ki je navzven verjetno najmanj poznan. Skladba je čudovita in pevci so jo vzljubili od prve vaje.

Zveni prozorno, a ni preprosta: napisana je kontrapunktistično in v njej je ženski del izrazito ločen od moškega po značaju, čeprav se ti dve naravi v skladbi hkrati razlikujeta in odlično povezujeta. Vem, da je Hilarij zadovoljen z izvedbo; med pripravo na tekmovanje mi je dal tudi kakšno navodilo za izvedbo. Založba Astrum jo je že natisnila, zato verjamem, da bo šla zelo hitro v promet in da jo bodo slovenski zbori vzljubili.

Zbor Dekor si je z izbiro zamejske zborovodkinje želel novega izziva, zagotovo je iskal priložnost za odpiranje novih obzorij z drugačnimi vizijami in pristopi. Po enem letu sodelovanja je začasno delovanje postalo stalno.

Z zborom smo se takoj ujeli: od prve vaje sem začutila, da gre za velik, medsebojni pretok energije. Ko se je bližal zadnji nastop projekta, mi je odbor zbora predlagal stalno vodstvo, kar pomeni, da sem postala njihov umetniški vodja, čeprav bodo občasno povabili še zunanje gostujoče dirigente. Spomladi leta 2019 bo prišel na primer Dani Juris, ki je zbor vodil in bo z njimi vadil finsko in nemško glasbo. Stalno vodstvo pa omogoča zboru, da nekdo z njimi gradi zvok, repertoar. Tudi publika je sprejela zelo dobro moje sodelovanje s tem zborom, koncerti so bili vedno zelo dobro obiskani in ljudje se zanimajo za naše programe, kar pomeni, da smo prinesli nekaj novega in zanimivega.

Kaj vas čaka v prihodnjih mesecih?

S programom Italiantica bomo nastopili še nekajkrat, saj je doživel dober sprejem. Imamo že v načrtu koncert na Kostanjevici v okviru sezone Glasba z vrtov svetega Frančiška in imamo ponudbo tudi za koncert v oglejski baziliki sredi poletja. Vesela sem, da se lahko na teh koncertih predstavim z zborom Dekor, saj smo v nekem smislu posredniki med dvema državama: v Sloveniji širimo tudi italijansko literaturo, italijanskemu občinstvu pa pokažemo zvočnost in disciplino slovenskih zborov.

Spadaš v krog glasbenikov, ki so spoznali razmeroma pozno zborovsko glasbo, ali je zbor del tvojega vsakdana že od otroštva?

Ko sem študirala klavir in z njim povezane stranske predmete, mi ni preostalo časa za druge dejavnosti. Upoštevala sem nasvet družine, naj se najprej posvetim študiju, čeprav sem si želela peti v zboru. Po izpitu osmega razreda pa sem takoj izpolnila željo in moja zborovodska pot se je začela v Nabrežini pri Kraškem slavčku. Takrat mi je Mirko Ferlan zaupal tudi šolski zborček. Po nekaj mesecih sem že nastopila na prvem tekmovanju in takrat sploh nisem imela pojma, kako naj maham. Napisala sem priredbo pesmice Barčiča po morju plava in sem se prijavila na Zlata grla; na tem tekmovanju smo dosegli srebrno priznanje. Takoj sem ugotovila, da na odru delujem boljše z drugimi kot sama.

Prepričana sem, da sem diplomo klavirja opravila zelo dobro, ker sem medtem spoznala svoj glas in sem začela peti. Petje mi je odprlo pot do partitur na globlji način. Velikokrat sem igrala in pela zraven, ker sem razumela večglasje na drugačen način. Petje je ključ za glasbeni svet, in to dobro vedo vsi moji učenci klavirja, ki jih vedno spodbujam, naj se naučijo peti.

Znana si po dosežkih na zborovskem področju, glavna dejavnost pa je poučevanje klavirja na Glasbeni matici. Je zborovodstvo poklic, ki lahko obstaja samostojno ali samo kot dodatek k drugi glasbeni dejavnosti?

Seveda bi bil lahko samostojen poklic, dejansko pa ni veliko mest, ker obstajajo samo v poklicnem okolju. Izven opernih zborov ni veliko izbire, vsaj v Italiji in Sloveniji ne. Zato, ali se ukvarjaš z opero, kjer pa zborovodja dejansko pripravlja zbor za dirigenta, ali pa greš v tujino, kjer zborovodje niso v skupni zavesti manj vredni od dirigentov in kjer je več možnosti za zaposlitev.

Sama si imela priložnost, da si se vključila v pomembno mednarodno mrežo poklicnih komornih zborov Tenso.

Bila sem edina zborovodkinja iz Slovenije in edina iz Italije, ki je bila sprejeta v organizacijo Tenso. Poslala sem nekaj gradiva, bistvena pa je bila zagotovo zmaga na zborovodskem tekmovanju Samo Hubad in posledično sodelovanje z zborom Slovenske filharmonije, ki je član mreže. Na Tensu upoštevajo namreč zborovodje, ki imajo za seboj vsaj tri zmage na tekmovanjih. Z izbranimi kandidati ustvarijo bazen, iz katerega črpajo zborovodje, ki jim pomagajo pri poklicnem izobraževanju. Občasno povabijo dva dirigenta, ki lahko štiri dni vadita določen program s profesionalnim zborom mreže. Lani so me prvič povabili v Belgijo, potem pa še v Zagreb in Novo Gorico. Med vajami te priznani dirigenti opazujejo in popravljajo. Dejansko deluje kot masterclass na zelo visokem nivoju, saj je šola za dirigente, ki se bodo ukvarjali s profesionalnimi sestavi, kar je s tehničnega, umetniškega in tudi psihičnega vidika velik izziv, ki zahteva zelo strogo pripravo.

V našem zamejskem zborovskem krogu imamo priložnost, da z največjo lahkoto črpamo tako iz italijanskih kot slovenskih izkušenj. Kaj smo do zdaj odnesli iz italijanskega in slovenskega okolja, kaj nismo ali kaj bi lahko naredili, da bi bolje izkoristili našo prednost?

V zadnjih letih se je uveljavila generacija zborovodij, ki spodbujamo drug drugega zaradi odličnih dosežkov. Imeti okrog sebe take osebe, ki so zate zgled, ki so v raznih pogledih boljše od tebe, je lahko velika spodbuda za izboljšanje in hitrejšo rast. Glede odnosov z italijanskim zborovskim svetom lahko trdim, da je na nekatere izmed nas močno vplival stik z državno zborovsko federacijo Feniarco, ki nam je dala možnost, da smo se hitro razvili, v sozvočju s hitrim razvojem celotne italijanske stvarnosti. V tem okviru smo našli veliko dragocenih priložnosti in zaupanja v naše sposobnosti. Slovenija pa ima že v osnovi tako visoke standarde, da je vključitev v to okolje težje. Mislim, da je bila zmaga na tekmovanju Hubad v tem smislu bistvenega pomena. Zaradi visokih standardov je vsak spodrsljaj lahko usoden. Italija pa je velika in ima v sebi toliko različnih zborovskih svetov, da lahko vedno najdeš svoj prostor in si med utiranjem poti lahko tudi privoščiš občasne negotovosti ali spodrsljaje.

Različni so tudi zborovski svetovi skupine Vikra in Deželnega mladinskega zbora. Je delo z njimi v primerjavi z Dekorjem lažje ali samo različno?

Na začetku sem prilagajala način dela zboru, s katerim sem sodelovala. Potem pa sem razumela, da se predvsem z organizacijskega vidika lahko učimo drug od druge-ga. Pri zboru Dekor so na primer vajeni imeti organizacijsko ozadje na visokem nivoju, kar mi daje možnost, da skrbim samo za glasbo. Način dela skušam zato uvajati pri Vikri. Deželni mladinski zbor ima prav tako za seboj organizacijo, ki mi olajša umetniško delo. Iz vsake dobre izkušnje prinesem standarde in načine dela, ki lahko pripomorejo k izpopolnjevanju, zato sem prepričana, da prava pot ni v prilagajanju, temveč v nadgrajevanju.

Imaš zmeraj pred sabo cilj ali se pustiš tudi presenetiti?

Presenečenje je moja stalnica. Morda spada v moj način dela in značaj. Nimam jasno določenih, dolgoročnih načrtov, najboljše priložnosti se velikokrat pojavljajo po naključju. Trenutno se pripravljam za vodenje tečajev zborovskega dirigiranje v Dolini Aoste, nato na konservatoriju v Fermu. Z zborom Slovenske filharmonije pripravljam dva koncerta, ki spadajo še v nagrado omenjenega zborovodskega tekmovanja, z zborom Dekor pa začenjamo nov projekt, ki je za zdaj še skrivnost. Vesela sem, da nas je na tekmovanju v Mariboru poslušalo toliko pomembnih tujih gostov, zaradi sočasnosti Velike zborovske nagrade Evrope. To nam je dalo veliko vidljivost. Morda se bodo iz teh novih stikov rodile še nove priložnosti.

Rossana Paliaga

Smrt v likovnih vrstah

Poslovila se je slikarka Metka Krašovec

V 77. letu je umrla slikarka in lanska velika Prešernova nagrajenka Metka Krašovec. Ustvarjala je risbe, slike, grafike in scenografije, njena dela so bila razstavljena na skoraj 500 samostojnih in skupinskih razstavah in objavljena tudi v knjigah.

Metka Krašovec se je rodila leta 1941 v Ljubljani. Leta 1966 je doštudirala specialko za slikarstvo pri profesorju Gabrijelu Stupici in leta 1970 končala še specialni študij grafike pri profesorju Riku Debenjaku.

Metka Krašovec in Tomaž Šalamun v Mehiki / foto Tone Hočevar

V letih 1966 in 1967 je bila asistentka na oddelku za slikarstvo in grafiko na ameriški univerzi Athens v Ohiu, v letih 1974 in 1975 pa štipendistka The British Councila na grafični specialki na Royal College of Art v Londonu. Leta 1977 je postala docentka na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, leta 1986 izredna, leta 1991 pa redna profesorica za slikarstvo in risanje. Od leta 2015 je bila članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Od leta 1968 je razstavljala na več kot 150 samostojnih in 340 skupinskih razstavah v Sloveniji in tujini. Prejela je številne nagrade, poleg lanske Prešernove nagrade za življenjsko delo še malo Prešernovo in Jakopičevo.

V svojih umetninah je ustvarjala nove likovne svetove s svojih mnogih potovanj, ki so miselno in vizualno brezkončna. Upodobitve iz njenih trenutnih videnj v času ustvarjanja ohranjajo njeno željo po vsem lepem in hkrati vztrajajo v stalnem iskanju novega in samo njenega vedenja o bivanju narave same, je ob njeni lanski razstavi v Ljubljani zapisal kustos razstave Miloš Bašin.

Bila je življenjska sopotnica priznanega avantgardnega pesnika Tomaža Šalamuna, ki je po hudi bolezni umrl 27. decembra 2014. Lani so pri Mladinski knjigi izdali njuno skupno delo *Šepetanje*. Skupaj sta slikarka in pesnik preživela 36 let in Tomaž Brejc je v eseju *Neizrekljivo* zapisal: "Slikarka Metka Krašovec, njegova žena, je resnična prisotnost. Njeni angeli in vrtovi so razprostrti v številnih pesmih: ne kot posamični prizori, temveč kot kulturne mizanscene". Marsikatera Šalamunova pesem je bila pismo Metki Krašovec.

Na mariborskem razstavišču Kibla Portal so ravno pred kratkim odprli razstavo z naslovom *Prisotnosti*, na kateri so na ogled dela Metke Krašovec in umetnikov, ki so študirali pod njenim mentorstvom na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. Postavitev, nastala po izboru slikarke, nudi vpogled v to, kako je, podobno kot Šalamun v literaturi, vplivala na mlajše rodove.

Pomladanski festival državne zborovske federacije Feniarco

Udeležila sta se ga tudi slovenska šolska zbora iz Gorice in Doline

Pomladanski festival državne zborovske federacije Feniarco je nastal pred šestnajstimi leti za razvoj zborovske kulture v šolskem okolju, da bi usmerjal mlade v bolj redno pevsko dejavnost. Kakovost ponudbe in zelo prijetno vzdušje tega festivala, ki že deseto leto poteka v Montecatiniju, sta skupaj z očitno potrebo po tovrstnih dogodkih omogočila zelo hiter razvoj festivala, ki beleži vsako leto nov rekord pri številu vpisanih in je z letošnjo izvedbo postal največji festival šolskih zborov v Evropi. V dveh tednih je zapelo kar 3000 pevcev osnovnih, srednjih in višjih šol. Šolski zbori iz dežele FJK se redno udeležujejo ateljejev in koncertov festivala in v zadnjih letih so tudi slovenski zbori odkrili festival, ki je medtem prerasel iz državne v mednarodno razsežnost. Letos je sodelovalo kar trinajst zborov iz naše dežele, med katerimi tudi slovenska zbora srednje šole Ivan Trinko iz Gorice, ki ga vodi Neda Sancin, in srednje šole Simon Gregorčič iz Doline, ki ga vodi Aleksandra Pertot. V drugem tednu pa je zapel tudi pevski zbor srednje šole Veno Pilon iz Ajdovščine. Poleg Slovenije so tuji zbori zastopali še Grčijo, Finsko in Francijo.

Teme, ki so jih osnovnošolski ateljeji obravnavali, so upoštevale srednjeveško glasbo, arabsko literaturo, otroške glasove v operni glasbi, latinskoameriške speve in ritme, sodobno glasbo za otroke, priredbe pop uspešnic, gospel, body percussion, napolitansko glasbo. Atelje ob obletnici konca prve svetovne vojne pa je vodila Mateja Černic, ki jo je umetniški vodja festivala Lorenzo Donati povabil, naj izbere vrsto skladb o miru. Med temi je bila tudi noviteta *Ho dipinto la pace*, ki jo je Patrick Quaggiato napisal za to priložnost. Zborovodkinja je že poznala Pomladanski festival, kjer je najprej pela kot članica državnega mladinskega zbora in pri katerem je sodelovala kot moderatorka study-toura v okviru zborovodskih tečajev, vodenje množičnega ateljeja pa je bilo, kot nam je povedala, nov in poseben izziv: *"Pri tovrstnem tečaju morajo pevci sodelovati zelo aktivno, da lahko dosežejo zaželene rezultate v kratkem času. V šolskih zborih pojejo tudi pevci, ki jim je petje bolj tuje, zato je nujno obvladati tudi motivacijsko heterogeno skupino ter premišljeno usmerjati željo, da v tako kratkem času predstavimo otrokom svojo vizijo in estetiko. Cilj je zadovoljstvo pevcev, da si bodo po taki izkušnji želeli nadgrajevanja svojega pevskega znanja. Prepričana sem namreč, da doživetja na tem festivalu ustvarjajo nove zborovske pevce"*.

Medtem ko so se dijaki učili nove, tudi zelo nenavadne repertoarje in prijeme, so zborovodje lahko vzporedno spremljali tečaj za specializacijo Coro Lab, starši spremljevalci pa so imeli na voljo atelje za prve korake v svet zborovske glasbe. V drugem tednu, ki je bil namenjen višjim šolam, je festival ponudil udeležencem dodatne koncerte, in sicer dvojni nastop državnega mladinskega zbora ter dva popoldanska koncerta kakovostnih toskanskih mladinskih zborov.

PAL

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (15)

Dimitri Tabaj

Andrej Komel pl. Sočebran (4)

Naravnost ganljiv je opis Komelovih zadnjih let: *"Sklenil je, da preživi svoja mirna leta v Gradcu; tu se je nastanil s soprogo in hčerjo. Kakor je bil udan svojemu stanu, udan svojemu cesarju, tako je ljubil tudi svojo slovensko domovino in njen jezik; za domovino je delal tudi v pokoju še do konca življenja. Kakor čebela marljiv je od 1. 1872. skoro leto na leto svojim sobojnikom v prid in v čast slovenskemu narodu priobčeval knjige, katere so sploh pripoznavali kot jako rabne in dobre. Seveda je imel tudi nasprotnike - kdo jih neki nima? Zlasti oni so mu bili neprijazni, katerim tiči že v srcu srd in nevolja do vsega, kar je slovenskega in krščanskega. A strašil se jih ni, in zaradi njih ni popustil svoje krščanske in narodne zavesti"*. S svojim delom je želel biti zgled ostalim. Nadaljuje pisec: *"Naslove pismom je vselej narejal v slovenskem jeziku, rabil je - kadar je le mogel - slovensko - nemške poštne tiskovine. Ker so nekateri poštni uradniki v Celovcu ob sprejemu delali ovire, pritožil se je pri poštnem upraviteljstvu, pri poštnem ravnateljstvu v Gradcu, da, celo pri trgovinskem ministerstvu, in dobil je dovoljnega zadostila in pravice svoji narodnosti. Tudi na potovanju po Slovenskem je na postajah govoril milo materinščino, zato so ga napadali židovski časniki. A ostal je zvest! Vestno je opravljal svoje krščanske dolžnosti in sam - kakor smo slišali - nagibal pa navajal k temu tudi svoje podložnike. Lep dokaz nabožnega mišljenja je, da je podaril cerkvi Matere Božje na Sveti gori pri Gorici ubrane zvončke pri božji službi s svojim vrezanim imenom. Še dandanes se rabijo v tej cerkvi pri velikem oltarju. Kot rojen bližnji sosed te božje poti je rad prihajal v to slavno Marijino svetišče, pa tukaj vselej molil prav vspodbudno in se vedel ponižno. Vdeleževal se je vseh dobrodelnih naprav in podpiral kot ud mnogo slovenskih družb. Družbi sv. Mohorja je bil dosmrten ud. Andrej Komel pl. Sočebran je umrl dne 12. listopada 1. 1892. v Gradcu za rakom na jetrih, star 64 let. Ostal je bistrega duha in uma do zadnjega trenutka, umrl kot veren katoličan, in 14. listopada so ga pokopali z vojaško svečanostjo, v spremstvu obilo rodoljubov, zapustivšega v mnogih, mnogih srcih hvaležen spomin, na pokopališču sv. Petra v Gradcu. V miru počivaj, blagi avstrijski in slovenski vojak! Tvoji vzgledi pa naj vnemajo rojake, da hodijo po Tvojih stopinjah"!*

Podobne občutene besede sožalja zasledimo v tržaški Edinosti (16. novembra 1892) in v ljubljanskem Slovencu (15. novembra 1892). Ne vemo točno, kako je bilo na Goriščeku v času Komelovega življenja, ko je še stala cerkev sv. Roka, pri kateri so se dobro stoletje prej zbirali tolminski puntarji. Gotovo je bil kraj lepši kot danes, ko imamo tam nadvoz, a moramo vseeno pohvaliti pobudo, s katero so krajani na betonskih nosilcih postavili napis in poslikavo, ki spominjata prvi na rojstno hišo našega slavnega in plemenitega rojaka, druga pa na cerkev sv. Roka in na tolminski punt. Prva svetovna vojna in politične spremembe so imele katastrofalne posledice za naše ljudi in za našo zemljo. Nekateri ljudje so se razselili po svetu. Zadnje Komele-Sočebrane danes najdemo v Toskani. Nosijo le delno spremenjen priimek "Comel di Socebran" po zaslugi Andrejevega vnuka, Paola (leta 1918 so ga zelo mladega odpeljali v italijansko mesto Livorno in je izgubil vse stike z rojstnim krajem), kateremu je uspelo - kljub močnim pritiskom - se upreti poitalijančevanju priimka (italijansko grboslovno društvo mu je celo moralo priznati plemiški naziv Sočebran), čeprav je kot admiral italijanske vojne mornarice služil v vojski, proti kateri se je boril njegov prednik Andrej, ki si je ravno v spomin na tiste boje izbral ta lepi slovenski plemiški naziv. Po septembru 1943 je bil Paolo Comel di Socebran glavni ustanovitelj in vodja tako imenovanega "Fronte clandestino della Marina", ki je v sklopu vojne mornarice organiziral odporništvo proti Nemcem in fašistom.

Našitek šole za podčastnike slovenske vojske. Šola je poimenovana po Andreju Komelu pl. Sočebranu.

Srebrna medalja za kulturne dosežke in promocijo slovenske vojske (priznanje ima tri stopnje in se podeljuje kot zlata, srebrna in bronasta medalja).

Po Andreju Komelu pl. Sočebranu sta poimenovana Šola za podčastnike Slovenske vojske (njeni programi se izvajajo v mariborski Kadetnici, v vojašnici barona Andreja Čehovina v Postojni in v vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi) in medalja za kulturne dosežke in promocijo slovenske vojske (priznanje ima tri stopnje in se podeljuje kot zlata, srebrna in bronasta medalja. Pravilnik o priznanjih Ministrstva za obrambo predvideva, da *"pogoji za podelitev priznanja so javne objave ali izvedbe del na različnih kulturnih področjih, kvaliteta del, odziv javnosti in prispevek h krepitvi ugleda Slovenske vojske")*.

Kadetnica v Mariboru. Z vojašnico barona Andreja Čehovina v Postojni in z vojašnico Janka Premrla Vojka v Vipavi je ena izmed lokacij, na katerih se izvajajo programi Šole za podčastnike Slovenske vojske.

Ostanki velikega oltarja bazilike na Sveti Gori po pustošenju Italijanov. Revija Dom in svet je leta 1894 poročala, da je Andrej Komel pl. Sočebran "rad prihajal v to slavno Marijino svetišče in je cerkvi podaril ubrane zvončke pri božji službi s svojim vrezanim imenom, ki še dandanes se rabijo v tej cerkvi pri velikem oltarju".

Peterlinova dvorana

Tokrat "ponedeljkov popoldan" ob pomembni obletnici

Prihodnji "ponedeljkov večer" v Peterlinovi dvorani v Trstu bo 7. maja pravzaprav "ponedeljkov popoldan". V skupni priredbi Društva slovenskih izobražencev, Knjižnice Dušana Černeta in Svetovnega slovenskega kongresa bosta namreč v ul. Donizetti 3 ob 17. uri odprtje razstave in pogovor ob 70-letnici začetka izhajanja časopisov, revij in knjig med Slovenci, ki so se v letih 1947–48 preselili iz begunskih taborišč v Italiji in Avstriji v druge države v Evropi in preko oceanov, kjer so začeli ustvarjati zdomsko "Slovenijo v svetu".

Med udeleženci bo tudi skupina članov Svetovnega slovenskega kongresa, ki se bo pripeljala iz Ljubljane in pred omenjenim srečanjem spoznavala naše kraje in razmere.

Vodja Zbirke tiskov Slovencev zunaj Republike Slovenije v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani Helena Janežič bo predstavila bogato publicistično dejavnost v času begunskih taborišč, na katero sta nedavno opozorila razstava in publikacija Narodne in univerzitetne knjižnice ter Rafaelove družbe Rojstvo novih domovin, nakar bo nakazala njen razvoj v državah, kamor so se preselili begunci.

Knjižničarka Knjižnice Dušana Černeta Lučka Kremžar De Luisa in predsednik KDČ Ivo Jevnikar bosta spregovorila o publikacijah, ki jih bo knjižnica za to priložnost razstavila.

Prireditelji pa bodo prebrali še razmišljanji o pomenu kulturnega in publicističnega snovanja v zdomstvu, ki sta ju za to priložnost napisala pisatelj akademik Zorko Simčič in literarni zgodovinar prof. France Pibernik.

Društvo slovenskih izobražencev

Noč knjige z Odtisi v času

Noč knjige je zaživela tudi v Trstu. 23. aprila sta jo priredila Društvo slovenskih izobražencev in Založba Mladika. Urednica Nadia Roncelli je najprej izrekla dobrodošlico pisateljici Evelini Umek, slavistki Bogomili Kravos in pesniku ter pisatelju Mariju Čuku, ki so sooblikovali večer v Peterlinovi dvorani.

Svetovni dan knjige in avtorskih pravic se je začel pred mnogo leti v Barceloni, ko so ženskam podarjali vrtnice, one pa so moškim v zameno podarjale knjigo. Namen tega dne, pod pokroviteljstvom Unesca, je promovirati branje in knjigo v vseh plasteh družbe ter povezati vse generacije bralcev z najrazličnejšimi kulturnimi dogodki. V Sloveniji, v zamejstvu in zdomstvu se jih je zvrstilo skupno 360. Na tržaškem dogodku so prvič predstavili najnovejšo knjigo Eveline Umek *Odtisi v času*, ki je izšla ob koncu lanskega leta pri Mladiki. To je zbirka dvanajstih črtic, v katerih sta v ospredju ženska in preteklost. Zgodbe, ki so polne nepredvidljivih presenečenj, so izseki življenjskih poti protagonistov in protagonistk iz našega časa. Marij Čuk, ki je napisal spremno besedo, je dejal, da človeka sestavljajo spomini, saj o prihodnosti ne vemo ničesar. Naša okolica je sestavljena iz malih ljudi, ki so lahko anonimni, a to niso, ker imajo polno notranje življenje, kljub temu da ga skrivajo pred družbo. Pisateljica razgalja bolečino posameznika in spomina, ki je melanholičen. To je spomin na nekaj, kar bi lahko bilo, a se ni uresničilo; so dejstva, ki polnijo naša življenja in nas soočajo same s sabo. Generacijsko in poklicno so to različne pripovedi, a se dopolnjujejo. Stavki so kratki in odsekani, kot da se pripoved neha, lahko pa jo dopolnjujemo s svojo domišljijo. Zgodbe so otipljive, bistvo pa je psihološki pogled v naravo človeka. Čuk je tako končal: "Odtisi v času so življenje, samo zato ostajajo v nas".

Foto damj@n

O Evelini Umek je spregovorila tudi Bogomila Kravos kot njena dolgoletna soseda, preden se je pisateljica preselila v Ljubljano. Njuna očeta sta tekmovala v kupovanju knjig. Takrat je to bilo dokazovanje pripadnosti. Obe sta podedovali ljubezen do knjige in jezika, obremenjeno z doživljanjem hudega časa. O svoji prijateljici je Bogomila Kravos povedala, da še vedno veliko bere in piše: "Sooča se s tem, kar smo in kako se razvijamo v času. Njen pogled na naše stanje duha je obenem odmaknjen in prisoten".

Pisateljica se je zahvalila tako urednici Nadii kot Mariju Maverju za sodelovanje ob izidu nove knjige. Kljub temu da je ob *Sidrišču spomina* izjavila, da se ne bo več ukvarjala s pisanjem, se to ni zgodilo. Nova knjiga pa se razlikuje od vseh prejšnjih, saj se loteva aktualnih tem, tokrat skozi izseke. Piše o iskanju ljubezni, odnosu med moškim in žensko, problemu samote in družbene osamljenosti, odnosu do osebne preteklosti in našega spominjanja nanjo ter potrebi po vztrajanju v življenju. Kot je dejala prisotnim v dvorani, mora človek imeti svoj smisel, drugače je življenje prazno - pa naj bo to kvačkanje ali hortenzije. Sama bi rada odpirala okna in vrata v svet. Medtem ko danes velja, da so pridni otroci tisti, ki sedijo pred računalnikom in ne motijo, jih ona spodbuja, naj bodo radovedni in naj sprašujejo. Sama je zrasla v analogni dobi, zato skuša razumeti otroke iz digitalne dobe. "Knjiga te dvigne. Brez nje si ne morem predstavljati življenja".

Metka Šinigoj

Srenjska hiša v Mačkoljah

Potopis Barbare Žetko o Mehiki

V petek, 27. aprila, je v domači srenjski hiši SPD Mačkolje priredilo zanimivo potopisno predavanje o Mehiki arhitektke in izvedenke tapkanja Barbare Žetko. Junija lani je dva tedna preživela v državi v srednji Ameriki v družbi pisatelja in novinarja Dušana Jelinčiča.

Potovanje je ves čas spremljalo deževno vreme, tako da vsega skupaj je Barbara posnela "le" dvatisoč fotografij. Nekaj dni se je par ustavil v glavnem mestu Ciudad de Mexico, nato pa je nadaljeval potovanje z avtomobilom po južnem delu države v deželi Chiapas s središčem v San Cristobalu. Kot je bilo razvidno iz predvajanih slik, je Mehika ena izmed redkih dežel z zelo raznoliko pokrajino. Na njej se raztezajo širne puščave in tropski gozdovi, visoke gorske verige in peščena obrežja. Skoraj polovica države leži na nadmorski višini, višji od 1500 metrov. Glavno mesto Ciudad de Mexico se nahaja na nadmorski višini 2100 do 2300 metrov, predstavlja glavno kulturno, gospodarsko, industrijsko in politično središče države ter je hkrati največja metropola na svetu. Danes živi v tem mestu približno 30 milijonov prebivalcev. Med zanimivosti mehiškega glavnega mesta spada antropološki muzej, ki je eden izmed najbolj obiskanih muzejev v Latinski Ameriki in hrani eksponate več kot desetih ljudstev iz prekolumbijske dobe. Mehika je bila zibelka številnih razvitih indijanskih civilizacij, kot so bili Maji in Azteki. Prihod Špancev v 16. stoletju in njihovo osvajanje azteške države v letu 1521 prestavlja začetek kolonialne dobe. Ta je trajala do leta 1810, ko je Mehika razglasila neodvisnost od Španije.

Barbara Žetko

Glavno mesto je razdeljeno na stari del iz kolonialne dobe in na novi, ki se je razvil po neodvisnosti države. Stari del je po besedah predavateljice v večernih urah zelo nevaren. Na njegovem glavnem trgu je več cerkva z mešanimi arhitektonskimi stili, ki pričajo o španski nadvladi. Barbara Žetko je v svoj objektiv ujela domačine z značilnimi pisanimi oblačili in portreti z nagubanimi obrazi, ki pričajo o njihovem trdem življenju in o nezaupanju do tujcev.

Erik Kuret

Zborovska revija Vokalna eksplozija

Navdušujoč, raznolik pevski večer

Vokalna skupina Anakrousis vztrajno nadaljuje na poti pop in jazz glasbe, kateri se je zapisala od ustanovitve leta 2009. Da bi to ljubezen delila še s sorodnimi skupinami, je pred tremi leti nastala še zborovska revija *Vokalna eksplozija*, ki je tudi letos zaživela na sedežu društva Skala v Gropadi. Gosta sta bila tokrat mladinski mešani zbor Emil Komel in ljubljanska vokalna skupina Bird-Land. Med seboj različni skupini sta ponudili pogled v bolj klasično in v pop-jazz a cappella zborovsko ustvarjanje. Nastop goriškega zbora je bil posebno navdušujoč, saj so se pevci predstavili v odlični formi po tekmovalnem uspehu v Zagorju. Zborovodja David Bandelj je nadgradil ubran zvok skupine in elegantno ekspresivnost podajanja še s premišljeno izbiro skladb sodobnih avtorjev, med katerimi je bila tudi noviteta *Svoboda v snu*, ki jo je Patrick Quaggiato napisal s tankočutnim in kreativnim obravnavanjem besedila Luke Paljka.

Foto damj@n

Vokalna skupina Bird-Land je predstavljala odkritje za zamejsko občinstvo, ki je sprejelo s toplino izvedbo izbora priredb izvrstnih in popularnih hitov, od Hallelujah Leonarda Cohena do The garden Bobbyja McFerrina. Člani delujejo pod vodstvom Bojana Zeliča in sodelujejo tudi s tujimi, uveljavljenimi solisti, znotraj skupine pa še iščejo pravo ravnovesje v zvoku in pristopu, saj je skupina nastala leta 2015 in pot do poenotenja tako heterogenih pevskih izkušenj terja nekaj več časa in truda.

Dobrodošlico so podali gostitelji oz. člani skupine Anakrousis: zasedba se je pred kratkim delno spremenila, a je na nastopu delovala suvereno in skladno pod vodstvom Jarija Jarca. Koncert je bil tudi priložnost za predstavitev nove CD plošče skupine. Prva nosi naslov *Start*, nova pa *Evolution* kot znamenje razvoja, vztrajnosti in nadaljevanja po začrtani poti. Gre za predstavitveni CD, ki vsebuje sedem pesmi in so ga pevci posneli pred dvema letoma z izvedbo skladb, ki so najbolj zaznamovale zadnja leta delovanja, od Torpedo blu do Evolution of Music.

PAL

Tržaško knjižno središče

Predstavitev knjige Jeruzalem ob Soči

V Tržaškem knjižnem središču so v četrtek, 19. aprila, predstavili knjigo dr. Renata Podbersiča *Jeruzalem ob Soči*; v njej je opis judovske skupnosti na Goriškem od leta 1867 do danes. Knjiga je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi v sodelovanju s Študijskim centrom za narodno spravo in Centrom judovske kulturne dediščine sinagoga Maribor. Ob avtorju je spregovoril še prof. dr. Egon Pelikan, ki je prispeval tudi spremno besedo.

Odličen slovenski poznavalec judovske zgodovine v petstotih straneh kakovostno prispeva k poznavanju preteklosti obmejnega prostora in obenem daje vpogled v širši zgodovinski kontekst in poglobi tematiko holokavsta in antisemitizma. Pri raziskovanju je dr. Podbersič pregledal arhivske vire v muzejih judovske skupnosti v Gorici, Jeruzalemu, Trstu, Ljubljani in Rimu. Opiral se je tudi na članke italijanskih in slovenskih časopisov ter revij, spletnih virov in pričevanj.

Obširna publikacija je razdeljena na več poglavij: v uvodu avtor predstavi lastnosti in posebnosti Judov in judovstva, nato se osredini na prikaz judovske skupnosti na naših tleh s posebnim pogledom na goriški prostor. Sledijo poglavja o Judih v Italiji med obema vojnama in med drugo svetovno vojno ter o judovskem pokopališču v Rožni Dolini. Povojna razmejitev je pustila sinagogo na italijanski strani z bogatim muzejem, poimenovanim Jeruzalem ob Soči, medtem ko se je pokopališče znašlo na ozemlju Slovenije.

Judovska skupnost je Gorici od petnajstega stoletja dalje dajala pomemben pečat na kulturnem in gospodarskem področju. Leta 1969 je bila skupnost ukinjena zaradi premajhnega števila njenih pripadnikov, za kar nosi odgovornost nacistično sistemsko uničevanje Judov, čeprav so se v vojnem času v veliki večini opredelili za italijanstvo. Še preostali maloštevilni člani so bili priključeni tržaški skupnosti, saj sta bili obe od nekdaj tesno povezani bodisi s sorodstvenega kot z gospodarskega vidika. Tržaška skupnost velja še danes za najštevilnejšo na deželnem in bližnjem področju. Tržaški rabin je zadolžen za celotno slovensko območje.

Erik Kuret

MATEJKA PETERLIN MAVER

26.4.2008

... česar ne zamete zimski čas,
kar sije venomer kot draga ruda,
je luč srca.

Cene Vipotnik

Slovensko stalno gledališče Trst - Zadnja premiera letošnje sezone

Juda in njegova razmišljanja

Zadnjo letošnjo premiero v Slovenskem stalnem gledališču je oblikovala slovenska praizvedba dela *Juda* nizozemske dramatičarke Lot Vekemans. Igra bo na sporedu v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu do nedelje, 6. maja 2018. Režiser Igor Pison se je prvič srečal z dramo *Juda* Vekemansove, ko je študiral v Nemčiji režijo in šel v Berlin na njen ogled. Delo ga je pritegnilo zaradi obravnavanih tem in sodobnega načina uprizoritve. Režiser je z novo uprizoritvijo sklenil diptih nizozemske avtorice, ki se je pričel v Slovenskem stalnem gledališču v gledališki sezoni 2015/2016 s predstavo *Ismena, njena sestra*. Besedili imata veliko skupnega, saj gre v obeh primerih za izpoved spornega lika. Drama *Juda* je tokrat na odru prvič zaživela v slovenskem prevodu Mateje Seliškar. Z besedilom, ki ponuja več nivojev branja, sta se ukvarjala še dramaturg Sandi Jesenik in lektorica Tatjana Stanič. Za sceno je poskrbel dolgoletni scenograf v SSG Marjan Kravos, ki je za prikaz zgodbe o Judi v glavnem izbral črno barvo in je z režijo vseskozi odlično sodeloval.

Pisateljica je s to dramo želela prikazati z drugačnega vidika pripovedi in like, ki so postavili temelje evropski civilizaciji. Vekemansova izhaja iz dvojne kulture: na eni strani je svetopisemsko obzorje, ki je blizu holandski protestantski miselnosti, na drugi pa je stara grška kultura s Sokratom na čelu. Judež oziroma Juda Iškarijot je bil tisti od apostolov, ki je Jezusa izdal. Zgodba o Judovi izdaji je opisana v vseh štirih kanoničnih evangelijih. Duhovniki so že dalj časa iskali priložnosti, da bi prijeli Jezusa, saj so sklenili, da ga usmrtijo. Tudi Lazarja, ki ga je Jezus obudil, so hoteli ubiti, saj se je zaradi njega veliko Judov spreobrnilo k Jezusu. Za Jezusom so izdali celo tiralico. V tistem času so učenci poklanjali svojim učiteljem poljub v znak spoštovanja. Juda pa ga je izrabil v zle namene. Judežev poljub je bil povod za Jezusovo preganjanje in kasnejšo smrt. Režiser Pison se je med postavitvijo igre spraševal, kdo nas pravzaprav nagovarja v predstavi. Zaradi dramatičnosti teksta je režiser v

besedilu zaznal veliko več gledaliških elementov kot pri nekaterih drugih sodobnejših besedilih. Izbral je glasbo in kostume iz pop kulture, kar postavlja dramo v moderen čas.

V monodrami, ki traja eno uro, nastopa v liku Jude igralec gledališkega ansambla SSG Primož Forte. Postavitev predstavlja za režiserja in igralca zahteven, a uspešen podvig. Igralec je na odru ves čas trden in prepričljiv, tako da izgleda njegova interpretacija iskrena in človeška. Protagonist neposredno nagovarja gledalce in z njimi ustvarja dialog. Monolog odseva splošna vprašanja, s katerimi se vsak sooča v vsakdanjem življenju. Glavne teme so: odpuščanje, svoboda, izbira med dobrim in zlom, sprejetje krivde in usode ter smisel lastnega obstoja. Ves čas se poraja dvom o tem, kaj je resnica ter junakovo priznanje, da ničesar ne ve.

Med spremljevalnimi dogodki predstave se uokvirja ponedeljkov večer v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu prejšnjega 16. aprila. Na njem sta režiser Igor Pison in teolog Edvard Kovač razpravljala o temi Jude z zgodovinskega in teološkega vidika, kot tudi na osnovi umetniške obdelave. Predstava Juda ponuja veliko iztočnic za razmišljanje o krhkosti človeka in o neuravnovešenem, kompleksnem odnosu učencev do nauka lastnega učitelja in vodje.

Erik Kuret

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev, Knjižnica Dušana Černeta in Svetovni slovenski kongres vabijo v ponedeljek, 7. maja, v Peterlinovo dvorano v Ul. Donizetti 3 v Trstu na odprtje razstave in pogovor ob 70-letnici začetka izhajanja časopisov, revij in knjig slovenskih beguncev po svetu. Spregovorili bodo vodja Zbirke tiskov Slovencev zunaj Republike Slovenije v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani Helena Janežič ter predstavnika Knjižnice Dušana Černeta Lučka Kremžar De Luisa in Ivo Jevnikar. Začetek bo tokrat izjemno ob 17. uri.

Mesečna maša v slovenskem jeziku v domu ITIS, ul. Pascoli 31, bo v torek, 8. maja (kot vsak drugi torek v mesecu), ob 16.30 v cerkvi v I. Nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo); vabita Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva Konferenca.

Marijanska pobožnost napovedana za nedeljo, 4. marca, v kapeli na ul. Risorta odpade zaradi slabih vremenskih razmer.

Romanje v Medjugorje bo od 11. do 14. maja 2018. Vpis in spored: za Goriško pri g. Darku (tel. 0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pri g. Jožetu Markuži v Zgoniku (tel. 040 229166) in za Slovenijo pri gospe Ani v Novi Gorici (tel. 00386 5 3022503).

Voščilo

Svojemu dolgoletnemu predsedniku **Aldu Stefančiču in ženi Nevi**, ki sta te dni praznovala rojstni dan, želimo zdravja, vedrine in veselja - vsi pri Vincencijevi Konferenci.

ODPRTJE RAZSTAVE

145. obletnica poštnega urada v Dolini

V Dolini pri Trstu bodo **v soboto, 5. maja, ob 12. uri** v prostorih poštnega urada odprli razstavo ob 145. jubileju dolinske pošte.

Poštni urad je leta 1873 v Dolini ustanovila napredna rodbina Pangerc. Šlo je za pomembno pridobitev za vas in celotno občino. Prva cesarsko-kraljeva poštna direktorica je postala osemnajstletna podjetnica Uršula Pangerc iz Doline. Poštni urad, ki je bil opremljen po predpisih c. k. trgovinskega ministrstva, je bil na dolinskem glavnem trgu v Pangerčevi hiši. Poleg razstavnih panojev bodo na razstavi izloženi nekateri dokumenti in predmeti iz prvotnega poštnega urada, ki jih hrani zgodovinski arhiv Pangerc.

Prava posebnost te razstave je v tem, da bodo razstavni panoji v slovenščini in italijanščini po končani razstavi postali del notranje opreme poštnega urada in še naprej krasili notranjost in zunanjost poštnega urada. Ob tej priložnosti bodo organizatorji izdali tudi 4 poštne razglednice.

Dogodek organizira družba Poste Italiane v sodelovanju s Srednjeevropskim Inštitutom za zgodovino in kulturo "Josip Pangerc", Mittelevropskim poštnim in telegrafskim muzejem v Trstu in družbo MIOT srl. / mam

Nova predstava gledališke skupine MOSP-a

V tovarni robotov

Pisatelji, dramatiki in pesniki so včasih res genialni. Ko gledaš ali bereš njihova dela, se ti včasih zdi, da svet razumejo boljše od družboslovcev. Tak občutek te preveva tudi, ko gledaš najnovejšo dramo, ki jo je uprizorila gledališka skupina MOSP-a. *Rossum Universal Robots* je namreč utopična znanstvenofantastična drama, ki jo je daljnega leta 1920 napisal Čeh Karel Čapek. Kljub temu da bo drama kmalu praznovala 100 let, je še zelo aktualna, mogoče še bolj kot takrat, ko jo je Čapek zapisal. Zdaj vidimo, da stvari, ki jih je takrat opisoval kot nekaj nerealnega, utopičnega in znanstvenofantastičnega, v bistvu niso tako daleč od realnosti. Zato se mi zdi, da so utopije, tudi Orwellove in Vernove, danes še zelo aktualne.

Zgodba govori o tovarni, v kateri izdelujejo robote, tako da ljudem ne bi bilo treba več delati. Vanjo pride Helena Gloryjeva (Martina Bearzi), ki se zavzema za pravice delavcev, v tem primeru torej robotov, ki so po njenem mnenju preveč izkoriščeni, čeprav se roboti tega ne zavedajo. Robote namreč izdelujejo brez čustev, vendar se zadeva zaplete, ko začne zdravnica Gallova (Ksenija Vremec) izdelovati robote s čustvi... Kako se vse razreši, naj ostane skrivnost, saj vabimo vse, ki si predstave še niso ogledali, da to storijo ob naslednjih ponovitvah. Naj povemo, da je predstava posebna, nekaj, česar si niste še ogledali, predvsem ne na amaterskih odrih. Vsak najmanjši detajl ti da vedeti, da, ko vstopiš v dvorano, pravzaprav vstopiš v tovarno robotov. Za odrsko postavitev so uporabili prav vse, kar so imeli v dvorani: klavir, okno, televizijo za videoprojekcije...

Mladi igralci gledališke skupine MOSP so se izkazali v svojih vlogah, tudi zato ker je predstava zelo dolga, traja namreč skoraj dve uri in so morali obdržati koncentracijo dolgo časa. Nekateri že več let nastopajo v skupini, drugi so se jim pridružili letos, vendar so vseeno dobro opravili svoj nastop. Posebno se je v glavni vlogi izkazal Nejc Kravos, ki je igral direktorja tovarne in robota Damona. Poleg že omenjenih igralcev nastopajo še: Alex Solinas, Marta Kravos, Jasmina Gruden, Danilo Devetak, Pietro Osualdini, Ksenija Kosmač, Vida Petaros, Ines Lakovič in Mateja Coren. Tudi režijsko plat so letos zaupali novemu sodelavcu, in sicer igralcu Luki Cimpriču. Pri pripravi predstave so sodelovali tudi: Petra Debelis, Henrik Gruden, Damjan Košuta, Neža Kravos in Veronica Piredda.

Predstavo so do zdaj igrali trikrat v domači Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti, vendar jo nameravajo odigrati še na kakšnem drugem odru. Publika je bila po predstavi vsakič navdušena. Mesta so bila omejena, vsakič pa so dvorano napolnili do zadnjega sedeža. Pobudo sta sofinancirali Dežela FJK in Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Urška Petaros

Boljunec - V trajen spomin na vojne žrtve

Spomenik padlim v prvi svetovni vojni

V deželah nekdanje habsburške monarhije pogostoma opazimo spomenike, ki so namenjeni padlim vojakom v prvi svetovni vojni (1914-1918).

Spomeniki so bili pogosto postavljeni na pokopališčih, v zavetju farne cerkve in redkeje samostojno na izbranem prostoru v vasi ali v mestu. Na Slovenskem so kamnite plošče, kipe, obeliske in različne stavbe postavili v spomin na slovenske vojake, padle na različnih frontah. Žal so ta obeležja iz druge svetovne vojne potisnili v senco. V deželi Furlaniji Julijski krajini je spomenikov slovenskim vojakov iz prve svetovne vojne res zelo malo. Ta del slovenske zgodovinske dediščine je bil do stote obletnice prve svetovne vojne neenakomerno varovan in malo prisoten v zavesti slovenskega naroda. Na Južnem Tirolskem ima skoraj vsaka cerkev ob vhodu ali na pokopališču zgledno urejena spomenika za padle v prvi in drugi svetovni vojni. Ko govorimo o padlih osebah, ne glede na njihovo narodnost ali politično prepričanje, je človeško, da se nanje dostojno spominjamo. Postopoma se je tudi pri nas začela krepiti zavest zgodovinskega spomina prve svetovne vojne in po raznih vaseh so sklenili, da postavijo spomenik padlim vaščanom.

Tudi v Boljuncu so se pred nekaj leti odločili, da se s postavitvijo spominske plošče simbolično oddolžijo padlim slovenskim vojakom, večinoma 97. polka, ki so se v Galiciji borili v avstro-ogrski vojski. Pobudniki za postavitev spomenika so vaščani Silvester Metlika, Stojan Glavina in arhitekt Davide Štokovac (Stolli), ki je oblikoval načrt spomenika.

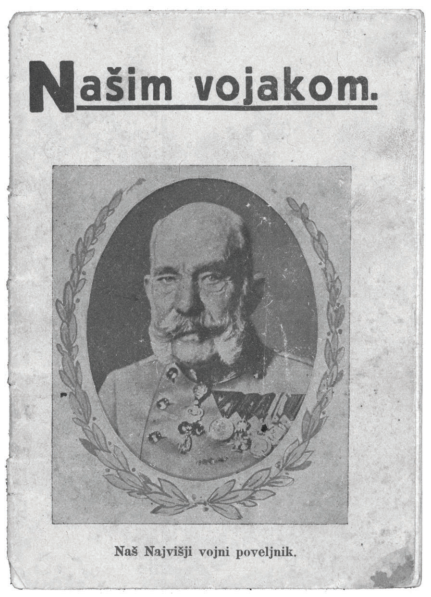

Foto: arhiv rodbine Pangerc

Boljunski padli v prvi svetovni vojni so v glavnem umrli v Galiciji in še na nekaterih bojiščih. Njihov spomin v župnijskih matičnih knjigah k sreči ni zbledel. Farni arhiv je predstavljal raziskovalcema Silvestru Metliki in Stojanu Glavini pomemben vir podatkov pri iskanju padlih. Našli so 21 imen Boljunčanov, seznam pa ni popoln, kajti padle so po navadi vpisovali v registre na kraju, v katerem so umrli, in ne v rojstne arhive.

Glede mesta postavitve spomenika občinski svetnik in arhitekt Davide Štokovac pravi, da se niso takoj zmenili: "Najprej smo mislili, da bi spomenik postavili na pročelje nove lekarne na trgu v Boljuncu, nato pri spomeniku padlih v drugi svetovni vojni, nazadnje pa je odločitev padla, da bo spomenik krasil severno fasado stare lekarne. Hiša je v lasti boljunske srenje".

Hišno pročelje stare lekarne, kjer bo postavljena kamnita plošča, je obrnjeno proti dolini Glinščice, tako da ga bodo lahko opazili tudi vsi mimoidoči obiskovalci naravnega rezervata. Spomenik bo v obliki pravokotnega okna. Glede oblikovanja spomenika je arhitekt Davide Štokovac pojasnil, da bo na vrhu plošče vklesan verz poezije, ki je bila objavljena leta 1921 pri Goriški matici. Napisala jo je Fani v spomin na padlega brata. Verz se tako glasi: "Počivaj v miru, ljubi brat! Pozdravljen v duhu tisočkrat! Nasvidenje tam onkraj groba, kjer neha boj in smrt in zloba". Na levi strani spomenika bo seznam imen padlih Boljunčanov; na desni strani pa bo pet avstrijskih križev spominjalo na vsako leto prve svetovne vojne. V spodnjem delu bo spomenik krasil habsburški dvoglavi orel, ki predstavlja obdobje prve svetovne vojne, tam bo tudi posvetilo v deželnih jezikih - slovenščini, hrvaščini, italijanščini in nemščini. Slovesnost ob odkritju spomenika bodo pripravili v letošnjih jesenskih mesecih. Upamo, da bo to za zgled tudi ostalim vasem, kajti vsaka vas v Bregu ima povprečno med 30-50 padlih vaščanov, ki še vedno čakajo, da se jih kdo spomni.

Marko Manin

Prešernovo gledališče Kranj / 48. Teden slovenske drame

Slavila sta predvsem domače gledališče in Vinko Möderndorfer

S slovesnim nadihom se je v nedeljo, 8. aprila 2018, končal 48. Teden slovenske drame, ki se je začel 27. marca 2018. Gledališki koncert *Slovenska popevka* po besedilih Gregorja Strniše, v izvedbi Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane in CUDV Dolfke Boštjančič iz Drage, sklepna slovesnost in podelitev festivalskih nagrad so označili konec letošnjega festivala. Na podlagi odločitev strokovnih žirij in zvestega ter dragocenega občinstva so letos podelili štiri festivalske nagrade: nagrado občinstva, nagrado za mladega dramatika, Šeligovo nagrado in prestižno Grumovo nagrado za najboljše slovensko dramsko delo. Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije pa je posebej podelilo še priznanje in nagrado Vladimirja Kralja. Kot uvodno sta tudi sklepno prireditev 48. Tedna slovenske drame povezovali Vesna Pernarčič in Vesna Slapar, dramski igralki, članici ansambla Prešernovega gledališča Kranj, pod režijsko roko Nede R. Bric. Slovesnost je spremljala glasbena skupina Los hermanos muy simpaticos.

Letos so se za Šeligovo nagrado potegovale predstave, uvrščene v tekmovalni program. Selektorica je bila dramaturginja in kustosinja mag. Tea Rogelj. Mednarodna strokovna žirija je nagradila avtorski projekt *Stenica* v režiji Jerneja Lorencija; nastal je v koprodukciji Prešernovega gledališča Kranj in Mestnega gledališča Ptuj. O uprizoritvi je žirija povedala med drugim tole: "***Stenica** je komunikativen gledališki dogodek, ki se suvereno in z eksplozivnim nabojem igralskega kolektiva sprehodi skozi imaginarij našega prostora od povojne podobe socialistične Jugoslavije do kapitalističnega sedanjika ali še dlje, pri tem pa v ospredje potisne trpko zagato posameznika, ki tvori skupnost, a je obenem iz nje vselej že izvržen*". **Stenica** je prejela tudi nagrado občinstva.

Žirija, ki so jo sestavljali literarna zgodovinarka in teatrologinja Mateja Pezdirc Bartol (predsednica), dekan Akademije za gledališče, radio, film in televizijo Tomaž Gubenšek, dramaturginji Vilma Štritof in Klavdija Zupan in literarni teoretik ter zgodovinar Igor Žunkovič je izmed 35 prispelih dramskih besedil nominirala tri, ki so se potegovala za nagrado Slavka Gruma. Člani žirije so se najbolj navdušili nad dramskim delom Vinka Möderndorferja ***Romeo in Julija sta bila begunca.***

V obrazložitvi odločitve o nagrajenem delu je žirija napisala med drugim: "*Dramsko besedilo **Romeo in Julija sta bila begunca** nosi podnaslov 'ljubezenska drama'. Ikonična klasična dramska lika iz Shakespearjeve tragedije se v tem besedilu reinkarnirata v povsem vsakdanji osebi, v mlada človeka zdajšnjih imen in provenienc, v sodobna dramska subjekta. Njuni družini nista sprti, sprto z njuno iskreno mlado ljubeznijo pa je vse socialno okolje. Besedilo ga prikaže brezkompromisno, kot vidi in doživlja svojo situacijo mlada generacija: brezpravno, stisnjeno med mlinska kamna, ki ubijata njune preproste, nepretenciozne želje in hotenja.*

/ str. 13

IK

Katja Ferletič

TAKI SMO (36)

Tudi royal baby št. 3 bo Veliki Britaniji prinesel velik zaslužek

Mamica Kate Middleton, žena angleškega princa Williama, je 23. aprila povila tretjega otroka. Kraljeva zakonca sta naraščaj predstavila fotografom že 11 ur po porodu, kar je na spletu sprožilo val polemik med vsemi "navadnimi" mamicami, ki nimajo osebnega frizerja, maskerke in fashion stylist in so po navadi v tako kratkem času po porodu bolj podobne grizliju, ki se je komaj prebudil iz zimskega spanja kot pa hollywoodski zvezdi.

Mladi princ je že zelo zgodaj spoznal paparace in veliko zanimanje britanskih (in svetovnih) tabloidov za vse, kar zadeva njegovo družino. Končno smo štiri dni kasneje izvedeli tudi, kako je fantku ime: Louis Arthur Charles ali, bolje povedano, njegovo veličastvo princ Louis iz Cambridgeja. Tako kot za nosečnost ima angleška kraljeva družina tudi za porod in oznanjenje kraljevega rojstva točno določen protokol obnašanja: ime novorojenčka mora biti sporočeno javnosti od 2 do 7 dni po rojstvu, princ William ob porodu ni smel biti zraven Kate in otroka je pred njim videl notar, ki je preveril in potrdil njegov spol. Babice, zdravniki in medicinsko osebje v bolnišnici so morali podpisati dokument, s katerim so se obvezali, da ne bodo izdali ničesar. O rojstvu je bila kraljica takoj obveščena. Z *London Tower* so 62-krat ustrellili s topovi, 42-krat pa iz *Green Parka*, uradni glasnik v srednjeveškem oblačilu je na glas prebral kraljevo sporočilo o rojstvu otroka, ki je peti na lestvici za prestolonasledstvo. Edina informacija, ki je bila več dni prava skrivnost, je bilo ime malega princa, tako da so angleški pobiralci stav pred porodom sprejemali stave glede na datum rojstva, težo in spol dojenčka, nato pa so dobesedno pobesneli, ker je bilo ime dalj časa "top secret". Kot se je že zgodilo v 80. letih ob rojstvu Williama, ko še ni bilo Facebooka, Twitterja in Instagrama, je tudi danes fotografija mlade družinice vsepovsod: splet in tradicionalne trgovine ponujajo zbirateljem predmetov kraljeve družine krožnike, kozarce, majice, kipce, karkoli si lahko ljubitelji kiča zaželijo; zanimanje za vse to, kar se dogaja v Buckinghamski palači, je na višku.

Louis bo zelo verjetno srečen deček, saj se je rodil v družini, ki se lahko pohvali s premoženjem, ki obsega 475 milijonov funtov. Sicer se v Buckinghamski palači pritožujejo nad vedno večjimi stroški, a vsekakor trdijo, da prispeva vsak angleški državljan letno le 56 penijev dajatev za vzdrževanje kraljeve družine; to je zelo skromen prispevek v primerjavi z zaslužkom, ki ga zanimanje za vse to, kar se tiče Windsorjev, prinaša angleškemu trgu dela in turizmu. Leta 2017 je monarhija prispevala v državni bruto notranji proizvod 1,766 milijarde funtov, od teh 550 milijonov samo na področju turizma. Leta 2012 je podjetje *Brand Finance* prvič objavilo *"Monarchy report"*. Takrat je bila vrednost monarhije oz. njen prispevek k angleškemu gospodarstvu ocenjena okoli 44 milijard funtov, v šestih letih pa je to število naraslo na 67,5 milijarde funtov, kar je seveda zasluga porok med mladimi princi, popularnosti kraljice Elizabete in rojstva novih srčkanih prestolonaslednikov. *Brand Finance* predvideva, da bo majska poroka med princem Harryjem in lepotico Meghan Markle prinesla v Veliko Britanijo poslovno dejavnost za milijardo funtov (300 milijonov samo na področju turizma).

Čeprav ima angleška kraljeva družina v lasti številne palače, dragocenosti in umetniška dela, predstavljata prav gotovo podoba in velika medijska pozornost, katere je deležna, glavni vir zaslužka. Vse se je začelo z baročno poroko princese Diane in princa Charlesa. Takoj po njeni tragični smrti je bil sicer agleški narod manj naklonjen kraljici Elizabeti, na Dianinen pogrebu pa, ko je pred pogrebnim sprevodom, skupaj z vso kraljevo družino, s spoštovanjem sklonila glavo, je postala spet narodna junakinja. S časom se je kraljica vedno bolj modernizirala in se približala svojemu ljudstvu. Nekoč je bila hladna in stroga, vezana na tradicijo in verska načela, danes pa se velikokrat smeje in javno izkazuje ljubezen do vnukov in pravnukov - postala je komunikacijsko sredstvo, blagovna znamka monarhije. Tudi velik uspeh na spletnem portalu *Netflix* nadaljevanke *The Crown*, ki govori o kraljičinem življenju, je gotovo pripomogel k povišanju njene priljubljenosti in uveljavitve "kraljeve blagovne znamke".

S pogostim objavljanjem fotografij malih Georgea in Charlotte ter zdaj Louisa daje kraljeva družina angleškemu narodu občutek kontinuitete in gledanja na prihodnost monarhije. Zdi se, da se je kraljici tudi uspelo izogniti obtožbam in ne biti osebno vključena v slabo razpoloženje ljudi, ki ga je ustvaril referendum o brexitu, saj sloni vsa odgovornost za izhod Velike Britanije iz Evropske unije na ramenih britanske premierke Therese May.

PRIMORSKI PRIIMKI (71)

Tino Mamić

TROŠT

Troštamo se, da bo ta članek prebralo veliko ljudi in dobilo odgovor na vprašanje, kako je nastal priimek Trošt. Na Vipavskem se glagol "troštati se" danes uporablja v pomenu "upati, da". Priimek Trošt je nastal iz nemške besede, ki smo jo prevzeli v slovenska narečja že zelo zgodaj. Besedo, ki danes izginja iz uporabe, najdemo tudi kot slovensko knjižno besedo. Že Primož Trubar je v knjigi Ta celi novi testament (1582) objavil: "Judež gre ponoči nega fratati, se trošta, de skuzi nega smert on inu Bog Oča bode čestčen, resvičen inu rezglašen". Leta 1697 pa besedo najdemo tudi v sloviti novoletni pridigi Janeza Svetokriškega v Svetem Križu (danes Vipavskem). Ta veliki vipavski baročni literat je faranom povedal: "Inu menem, de en velik trošt je imel, kadarkuli je taisti faconetel nucal, premislejoč, de taistiga je njemu dala kraljica teh angelov". To kaže, da se je beseda nekoč, tudi na Vipavskem, uporabljala veliko širše kot danes.

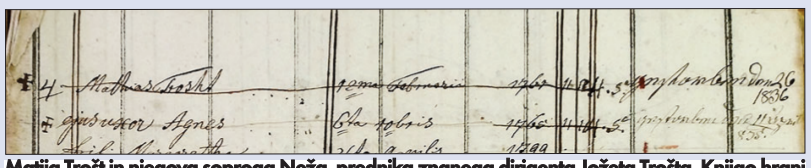

Matija Trošt in njegova soproga Neža, prednika znanega dirigenta Jožeta Trošta. Knjigo hrani Škofijski arhiv Koper.

Poglejmo, kaj pomeni. V srednjevisoki nemščini je bila beseda TROST, ki v sodobni nemščini še danes pomeni tolažbo. Beseda je sorodna besedama iz stare nordijščine TRAUST v pomenu tolažbe in TRAUSTR v pomenu zanesljiv in močan. Gre za isti koren, kot je nemška beseda TREU, v pomenu resničen. Tako najdemo v slovenščini izpeljanke: troštati, troštati se, potroštati.

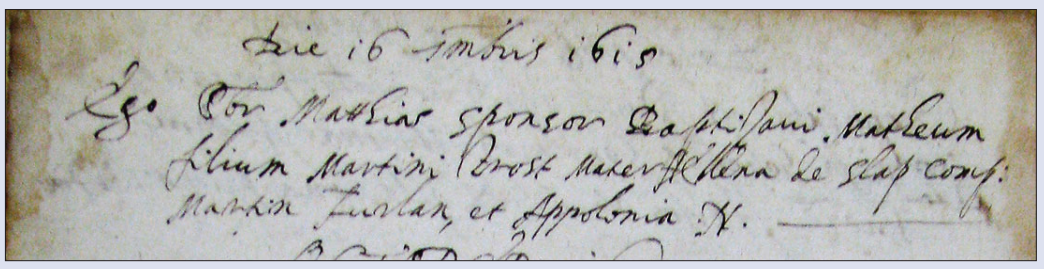

Prva omemba priimka Trošt v vipavskih matičnih knjigah je iz leta 1615, ko je bil na Slapu krščen Matija Trošt, sin Martina in Helene. Najstarejša krstna matična knjiga iz Vipave je danes v Škofijskemu arhivu v Kopru.

Gnezdo priimka moramo vsekakor iskati v starodavni fari Šembid (Šentvid ali danes Podnanos), pa tudi celotni prafari Vipava. Ti Trošti imajo verjetno isto korenino, česar pa ne moremo zagotoviti za mnoge druge Trošte po Sloveniji. 446 jih je vseh, več kot pol pa je Primorcev. Po vsem svetu živi 15.700 ljudi, ki imajo ta priimek. Velika večina teh priimkov se izgovarja tako kot v slovenščini, vendar je zapis brez strešice. Največ jih živi v Nemčiji (6600), ZDA (4600) in Avstriji (900).

Pratrošt, zaradi katerega je pred več kot 700 leti nastal priimek Trošt, je bil človek, ki je bil nekaj posebnega. Verjetno je bil zelo čuteč in je znal vsakogar potolažiti. Ali pa je bil veder in optimističen človek, ki je okoli sebe širil upanje in ni nikoli obupal. Možno pa je tudi obratno: priimek je lahko dobil zato, ker je bil zelo črnogled in so mu pridali porogljiv priimek z obratnim smislom. Kot veselemu bratcu Vodopivec ali bojazljivcu Medved.

Priimek najdemo že v goriškem urbarju leta 1507. Omenjajo ga v Solkanu, TROST, in v Šempasu, JURSSE TROST. Ta se je verjetno imenoval Jurček Trošt.

Nekaj desetletij kasneje pa najdemo tudi že prvega Trošta, ki je bil zgodovinska osebnost. Protestantski pridigar, prevajalec in pesnik Matija Trošt, sin Kocjana in Helene, je bil rojen sredi 16. stoletja v Vipavi. Na Dunaju je diplomiral iz filozofije (1582). Primorsko je zapustil, ker se ni hotel vrniti v katolištvo (1584). Podobno kot prej omenjeni Primož Trubar. V nemškem Tübingenu je postal magister teologije (1589). Zaradi tiskanja slovenske knjige je zapadel v dolgove. Za dobra dva meseca se zatekel k sinu Primoža Trubarja Primožu v Kilchberg (1590). Z njegovim jamstvom je nato prišel v Ljubljano za pridigarja. Bil je poročen, vendar o njegovi družini nimamo nobenih podatkov. Prav Trošt je podal najpopolnejši opis rojstnih podatkov o Trubarju dve leti po njegovi smrti (1588): "Taisti gospud Primož je v Krajnski deželi, na Rasčici, pod temi dobru rojenimi slabodnimi Turjačkimi gospudi ali Auerspergarji, tri mile od Lublane, od poštenih brumnih stariših rojen v tem lejti po Kristusevim rojstvu tavžent petstu ino osem lejt, kadar je cesar Maksimilijan rajnik, tiga imena ta prvi, zupar Benetke vojskoval inu Trst noter vzel. Njega očetu je bilu Mihel, njega materi pak Gertrud ali Gera ime".

Imamo pa še enega zgodovinskega kronista z istim imenom in priimkom. Matija Trošt (ok. 1685-1729) iz Rihemberka je bil duhovnik in kronist v rojstnem kraju. Žal za njegove opise takratne Vipavske (o uporu 1713 in o petmesečni suši 1718) vemo samo iz člankov o njem, saj so matične knjige na žalost uničene.

Drugih znanih Troštov je kar veliko. Učitelj Ivo Trošt (1865-1937) s Cola je bil pisatelj, učil je umno kmetijstvo, vodil pevske zbore in narodna društva. Njegov sin Janko (1894-1975) je bil rojen na Razdrtem. Postal je učitelj, narodopisec, topograf, muzealec in lutkar.

Redovnica Marija Uršula Trošt (1913) iz Podbrega je vstopila v misijonarski red sester kombonjank in delovala v Jordaniji in Izraelu. Njen sovaščan pa je ekonomist dr. Ferdinand Trošt (1932) iz Podbrega, profesor in dekan ljubljanske Ekonomske fakultete.

Geograf Stojan Trošt (1921) iz Podstenja pri Ilirski Bistrici je bil učitelj, ki je kot taboriščnik v nacistični Nemčiji moral graditi podzemne tovarne za raketno orožje (Dora).

Najbolj znani Trošt je, kajpada, znameniti dirigent in skladatelj, duhovnik Jože Trošt (1940) s Cola. Izjemno ploden skladatelj je uglasbil ogromno skladb. Samo seznam vseh njegovih pesmi bi bil daljši kot štirje moji članki o priimkih. Zanimivo, da je svoje skladbe objavil na svetovnem spletu in dovolil prosto uporabo (tudi razmnoževanje), če je izvedba namenjena bogoslužju. Kanonik in dolgoletni "regens chori", zborovodja ljubljanske stolnice, je bil eden od 18 fantov, ki so prvi vstopili v novoustanovljeno vipavsko Malo semenišče leta 1952. Škof Jurij Bizjak mu je ob podelitvi zlatega odličja Škofije Koper izrekel: "Dragi Jože, naš rojak! Sprejmi medaljo Svetega Jožefa delavca, glavnega zavetnika naše škofije, v znamenje našega priznanja in naše zahvale za svoje delo in zasluge, za svojo zvestobo in svoje pričevanje, za svoj čudoviti in veličastni svet, ki ga nosiš v sebi in nam ga velikodušno odkrivaš in podarjaš". Od kod pa je njegov priimek? V Orešju 4, rojstni hiši njegovega pokojnega očeta Alojza, sledimo priimku vse do srede 18. stoletja. Takrat je v hiši živel njegov daljni prednik Matija Trošt (1725-1815), ki je imel ravno tako sina Matijo (1761-1836).

Še dva slovenska duhovnika nosita ta priimek: profesor klasičnih jezikov msgr. Bogomir Trošt iz Podrage je župnik v Lokavcu, Marko Trošt iz Budanj pa je župnik v Nišu v Srbiji. Naj kot zanimivost omenimo še enega Bogomirja Trošta, ki pa je doma iz Vipave: gre za krvodajalca, ki je kri daroval že več kot 100-krat!

Miro Cerar zavaja s trditvami o uspešnem delovanju koalicije in vlade

Ljubljanski župan Zoran Janković na volilni tekmi

V Sloveniji se je v začetku tega tedna začela uradna kampanja za predčasne parlamentarne volitve, ki bodo v nedeljo, 3. junija. Njen potek in prve ugotovitve prinašajo nekaj pomembnih spoznanj. Predstavniki političnih strank ali kandidati za poslance so začeli prihajati v domove volivcev, kjer jih prepričujejo o svojih programih in vabijo, naj na volitvah glasujejo zanje. Ta oblika odnosov oziroma komunikacije omogoča večje zanimanje celotnega volilnega telesa za tako pomembna dogodka: v kratkem bodo namreč referendum o gradnji druge železniške proge med Divačo in Koprom in že omenjene državnozborske volitve. Da obnovimo spomin: referendum bo v nedeljo, 13. maja, predčasne parlamentarne volitve pa v nedeljo, 3. junija.

Kljub pričakovanjem, da se bo udeležba volivcev na obeh opredeljevanjih povečala v primerjavi z volitvami na raznih ravneh v preteklih letih, pa se že kažejo vrzeli in pomanjkljivosti v sedanji predvolilni kampanji. Miro Cerar, premier v odstopu, ki naj bi usmerjal zgolj delovanje vlade pri njenem izvajanju tekočih zadev, intenzivno oziroma bolj kot kdaj prej nastopa v množičnih javnih občilih. V intervjujih za tedenski magazin Reporter, za tednik Mladina in v govoru ob državni obeležitvi 27. aprila, dneva upora zoper okupatorja, je blestel v populizmu in demagogiji. Hvalil je delovanje in domnevne uspehe koalicije in vlade, a ni bil stvaren in konkreten, saj tako koalicija kot vlada nista uresničili skoraj ničesar, kar bi koristilo volivcem in Sloveniji. Predsednik odhajajoče vlade pa se je ponovno obregnil ob Janeza Janšo in namigoval na možnost, da je bil Janez Janša v zadevi Patria morda vendarle kriv in torej upravičeno v zaporu. Zapisalo se mu je tudi, "da Janez Janša ne more prenesti dejstva, da je lahko Miro Cerar v politiki uspešnejši od njega".

Zgodilo pa se je nekaj nenavadnega. V isti številki tedenskega magazina Reporter, v kateri je bil pogovor s premierjem v odhajanju objavljen, je njegovo osebnost in delovanje ocenil in komentiral Silvester Šurla, odgovorni urednik Reporterja. V uvodniku z naslovom Varuh monopolov je zapisal, "da Miro Cerar gotovo ni več isti človek, kot je bil pred štirimi leti. Oblast mu je namreč hitro stopila v glavo". Finančni minister v drugi Janševi vladi, Janez Šušteršič, je spremembe pri njem opazil že po šestih mesecih izvajanja mandata. Zatrjuje, "da je Miro Cerar popolnoma izgubil stik z realnostjo, začel je idealizirati samega sebe. Cerarja je res odneslo. Zdaj že sam sebi verjame, da je najboljši slovenski premier vseh časov".

Glede volilne udeležbe in izidov glasovanja je še marsikaj spornega, odvisnega tudi od morebitnih novih dogodkov. Na vzdušje v Sloveniji že vpliva opozorilo, da čez reko Kolpo prihaja k nam nov velik val migrantov. Slovenija se zateka k tožbam zoper Hrvaško glede arbitražne odločbe o meji med Slovenijo in Hrvaško in o nerešenih finančnih vprašanjih. Obstaja prepričanje, da se bodo spori med državama nadaljevali v nedogled, v takem vzdušju pa tudi meje med Slovenijo in Hrvaško ne bodo določili.

V Sloveniji se je zmanjšalo ugibanje o tem, kdo bo zmagovalec bližnjih predčasnih parlamentarnih volitev. Možnost, da bi bil to lahko Janez Janša s svojo Slovensko demokratsko stranko, so njegovi nasprotniki izkoristili za poostreno gonjo zoper njega. Politični levici se je kot njen rešitelj ponudil ljubljanski župan in predsednik stranke Pozitivna Slovenija, Zoran Janković. Pravi, "da bo naredil vse, da Janez Janša ne zmaga". O tem se je posvetoval tudi s predsednikoma Social demokratske stranke in Stranke modernega centra. Nekateri Zorana Jankovića vidijo kot politika, ki lahko voditelje na levici spodbudi k temu, da se izognejo medsebojnim napadom. Ta cilj bi morda lahko dosegel tudi kot skupni kandidat politične levice za mandatarja pri sestavljanju nove vlade po volitvah.

Na trditve in pričakovanja Zorana Jankovića se je na Twitterju odzval Janez Janša. Zapisal je, da si Zoran Janković ne upa na volitve, saj je na prejšnjih parlamentarnih volitvah prejel samo 2,97 odstotka glasov. Premagala ga je tudi nekdanja zaveznica, zdaj pa njegova nasprotnica, Alenka Bratušek.

V tedniku Mladina so zapisali, da so glavne favoritinje za zmago na predčasnih parlamentarnih volitvah tri stranke: Janševa SDS, Židanova SD in Šarčeva LMŠ. Trenutno vodi Slovenska demokratska stranka, toda zmaga te stranke Janeza Janše še ni zanesljiva in dokončna. Predsednik države Borut Pahor bo mandatarstvo, to je pravico do prvega poskusa sestave vlade, ponudil tistemu, ki bo na volitvah zbral največ glasov. Četudi bi imele primerljivo število poslancev, bi imela prednost tista stranka, ki jo je podprlo največ volivcev. Tako bi se lahko zgodilo, da Janez Janša s svojo stranko zmaga na volitvah, a vlade zaradi odpora in nasprotovanj drugih političnih strank ne bi mogel sestaviti. To se je sicer že zgodilo Zoranu Jankoviću na prejšnjih državnozborskih volitvah.

Kronika dogajanja v Sloveniji je, kot zmeraj, bogata in raznolika. Odmevno je bilo proslavljanje 27. aprila, dneva upora proti okupatorju. Državna slovesnost je bila v Kočevju, govornik na njej pa je bil premier v odhajanju, Miro Cerar. Toda proslavljanje 27. aprila je zlagana zgodba, ki ponareja novejšo zgodovino Slovenije. 27. aprila leta 1941 namreč v Ljubljani ni bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, kar trdi uradno zgodovinopisje in kar naj bi utemeljevalo pozneje uvedeno praznovanje 27. aprila kot dneva upora proti okupatorju. Dne 26. ali 27. aprila leta 1941 so v Ljubljani privrženci Prijateljev Sovjetske zveze, to je bilo nekakšno društvo ali podobna tvorba, ustanovili Protiimperialistično fronto, zaveznico Sovjetske zveze, ki je bila tedaj še prijateljica nacistične Nemčije. Omenjena Protiimperialistična fronta, ki je bila uperjena zoper Anglijo, ZDA in Francijo, članice protinacistične koalicije, se je v Osvobodilno fronto slovenskega naroda preimenovala šele v mesecu juniju leta 1941, ko je Hitlerjeva Nemčija napadla Sovjetsko zvezo. Žalosti dejstvo, da med sedanjimi oblastniki v Sloveniji ni nikogar, ki bi opozoril na obravnavana resnična dejstva iz polpretekle zgodovine Slovenije.

Marijan Drobež

Ajdovščina / Lavričeva knjižnica

Gost Tino Mamić s knjigo Dalmatino

Ajdovska Lavričeva knjižnica je na enem izmed svojih torkovih literarnih večerov imela v gosteh Tina Mamića, avtorja knjige *Dalmatino.* Predstavitev je bila vabilo k branju nove knjige in morda še predhodnih, knjige *Protestantino* in Zgodovinskega vodnika *Stomaž in Skrilje*, ki pa je izšel pred nedavnim.

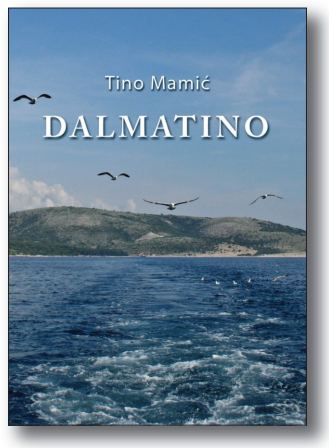

Knjiga Dalmatino predstavlja avtorjeve kolumne v šestih poglavjih: *Zdrava pamet*, *Prazniki (ni) so prazni (ki)* , *Slovenija danes*, *Zgodovina učiteljica*, *Mediji so cokla* in *Kam se politika vtika*. Pogovor je vodil pisatelj in teolog Peter Pavel Bratina, ki je pisca opisal takole: "Po izobrazbi je univ. dipl. profesor zgodovine, sodni izvedenec za rodoslovje in časnikar. Je dedič dveh sorodnih etnij in kultur. Kot časnikar je po letu 2013 predsednik Združenja novinarjev in publicistov ter dobitnik Meškove nagrade. Čeprav ga zanima zmuzljivi čas v nas samih in družbi, je predvsem strasten iskalec tega, kar se času in zgodovini izmika ter ju presega. Da je zbraten z življenjskimi načeli, ki se hranijo iz altruizma, dokazuje kot mož in oče petero otrok. Njegovo prepričanje ni vezano v zeleno, malo obrabljeno in z zlatom obrezano usnje, kakor pri Jobu Mermolji, temveč je stalno izpostavljeno vremenskim premenam, zato močno zdelano. Ne skriva ga namreč v notranjih žepih". V predstavitvi smo imeli priložnost spoznati ozadja nekaterih v knjigi opisanih zgodb in avtorjevo mišljenje iz prve roke. Predvsem pa se je v predstavitvi ustavil pri problemu današnjih enostranskih medijev, neenakosti in problema, ki ga je v Martinu Krpanu opazil že Fran Levstik, 'obabljenih' moških". Dejal je: "Osebno sem odločno proti ženskim kvotam v politiki. Če pa pristajamo na te kvote, moramo uvesti tudi moške kvote v feminiziranem šolstvu, zdravstvu in na sodiščih".

RM

Z 12. strani

Slavila sta predvsem ....

Na eni strani je to zbirokratiziranost, ki posameznika obravnava in ga sistemsko stigmatizira z izdelanimi logaritmi za zaznavanje vsakršnih napak in odstopanj - to ga dela nezaposljivega in nekoristnega - in med socialno, eksistenčno in eksistencialno stisko. Razmere, v katerih se kljub trudu za dobro znajdeta, ju pahnejo na rob kriminala in na socialno dno. Z relativno skopimi sredstvi in jasno strukturo drama pretrese in opominja na to, kako je lahko mlad človek v tej deželi in v tem času tujec v lastni deželi, nepotreben in nekoristen. Drama v stvarnem tonu odpira univerzalen prostor etičnih vprašanj, senzibilizira za krivičnost in kaže na gledališče kot na prostor nagovarjanja gledalca z neizprosno in kruto psihosocialno podobo do svojih najbolj ranljivih skupin mačehovske dežele. "

Na natečaj za nagrado za mladega dramatika je prispelo 14 besedil. Žirija je nagrado za najboljšega mladega dramatika podelila **Maši Pelko** za delo Kraljevi otroci. V utemeljitvi piše tudi: "***Kraljevi otroci*** *je drama, ki trdno stoji v zdajšnjosti, čeprav črpa iz klasične dramske zgodbe o kralju Ojdipu. Prav filmsko bi jo lahko opredelili kot "prequel" znani zgodbi: prikazani so štirje kraljevi otroci, to so Polinejk, Eteokel, Antigona in Ismena, stari med osem in tri-najst let, v času tik pred očetovim spoznanjem o zločinu. /... / Kljub nekakšni amorfnosti otroške psihologije prepoznavamo razvojne poteze, ki jih bodo ti otroci v bližnji bodočnosti razvili in pokazali v kasnejših dramah, ki se ukvarjajo z njimi. /... / Lucidnost in tudi nekakšna duhovitost, ki sta vseprisotni v besedilu, nas lahko še posebej očarata, saj govorita o tem, da so tudi besedila na natečaju za mladega dramatika izpisana natančno, domišljeno in z občutkom za dramsko obliko*". Prejemnica **priznanja Vladimirja Kralja** za kritiške in teatrološke dosežke v zadnjih dveh letih, ki ga podeljuje Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije, je **Amelija Kraigher**, gledališka in filmska kritičarka, teatrologinja, eseistka in urednica revije Maska.

Nagrado Vladimirja Kralja za življenjsko delo je prejel **Lojze Smasek**, ki je štiri desetletja pisal gledališke kritike.

Ob koncu 48. Tedna slovenske drame je direktorica PG Kranj, Mirjam Dernovšek napravila obračun festivala in končala svoje misli z besedami: "*Naša želja je, da bi že na 50. Tednu slovenske drame ukinili poseben mednarodni program predstav, predstave iz tujine pa bi enakovredno kandidirale v tekmovalni in spremljevalni program. Prepričani smo, da bi s tem še bolj spodbudili uprizarjanje slovenske dramatike v tujini.* "

V slovo

Jože Murovec – lokovški ohranjevalec ljudskega spomina

Na čepovansko pokopališče se je zgrnila ogromna množica prijateljev in znancev znamenitega pevca in krasnega človeka Jožeta Murovca, domačina iz Gornjega Lokovca. Ganljivo slovo je zaznamovala predvsem pesem, kajti Jože je dolga leta prepeval v več različnih zborovskih zasedbah. S polno predanostjo petju in z izjemnim glasovnim obsegom je že leta 1977 sodeloval v novogoriškem mešanem pevskem zboru Marij Kogoj, vrsto let pa je pel v župnijskem pevskem zboru cerkve (konkatedrale) Kristusa Odrešenika. Z Domačimi pevci iz Lokovca, ki jih je k sodelovanju spodbudila Ljoba Jenče, se je Jože z ženo Milko ter Nacetom in Marto Povšič prepoznavno in navdušeno posvečal ohranjanju ljudskega (pevskega) spomina in hudomušna balada *Sem srečal jo na ličkanju* je postala njegova himna.

Posebno poglavje Jožetovega udejstvovanja predstavlja njegovo sodelovanje pri moškem pevskem zboru Provox. Pri zboru je sodeloval od samega začetka in pel polnih dvaintrideset let. S pevci in dirigentom Matejem Petejanom so le nekaj dni pred Jožetovo smrtjo sodelovali na prireditvi Primorska poje v Cerknem, na koncertu na Sveti Gori pa je prav tisto dopoldne še pel z župnijskim pevskim zborom. Njegov izjemni prvi tenor je očaral številno poslušalstvo po domovini in drugod po svetu. S Provoxom je na tekmovanjih dosegel najvišja priznanja in prepotoval skoraj vse evropske dežele. Ni bil le nadarjen in vesten pevec, v tej lepi umetnosti je čutil tudi svoje osebno poslanstvo. Ko smo mu pevski tovariši zapeli v slovo, je bilo, kot bi vsi trije Lokovci nad čepovansko ravnico spoštljivo prisluhnili in se poklonili svojemu Jožetu. *Lipa zelenela je, Ave Marija, Slovenec sem, Večerni Ave, Daleč nekje in Vodopivčeva maša* so se dotaknile najglobljega in najsvetejšega, vsega tistega, kar je Jožeta zaznamovalo kot človeka z zlatimi rokami in zlatim srcem. Kajti živel in dihal je iz dobrega in za dobro. Z nami bo ostal njegov pristni, iskreni in nalezljivi nasmeh, nikoli ga ne bodo pozabili sodelavci na novogoriškem Cestnem podjetju, niti vsi tisti, ki jim je podaril lokovško znamenitost - lastnoročno kovani fouč, nam, pevcem Provoxa, pa bo ostal svetal vzor in eden nepozabnih stebrov našega zbora.

Jože Murovec se je poslovil v dvainsedemdesetem letu. Sočutno podajamo roko ljubljeni ženi Milki, hčerki Ani, sinu Tadeju in vnukinji Ines. Odšel je nenadno, nepričakovano in v grob odnesel še toliko lepih obetov, neizpetih pesmi in neprecenljive ljubeznivosti. Njegov stol v renški kulturni dvorani, kjer imamo pevske vaje, ostaja samoten spomin in tih pričevalec tragične lepote življenja.

Neverjetno, kako prazen je lahko svet, če umre en sam človek.

Pevci in pevovodja moškega pevskega zbora Provox

S 7. strani

Vsak je svoje ...

Primerno vzdušje daje vsemu tudi glasba. Zahtevno vlogo protagonista Cosima, ki terja od igralca veliko napora, saj mora prikazati življenjski lok čudaškega barona od najstništva do starosti, je brez odstopanja od začrtane poti imenitno odigral Tadej Lukman, ki je s svojimi 23 leti "najstarejši" med člani M+ in je že večkrat izkazal igralski talent v števerjanski Dramski družini. Gibčno se je sprehajal po privzdignjeni rampi, ki je ponazarjala njegovo "kraljestvo". "Razmetane", viseče stolice so domiselno predstavljale krošnje dreves. Sodobna scenska podoba, po zamisli režiserke Jurinčičeve in Jasmin Kovic, je res posrečena in funkcionalna. Zgodovinsko uokvirjenost zgodbe so odslikavali kostumi z modnimi detajli iz tistega časa (kostumografinja Carlotta Nanut, ki jih je z režiserko tudi izdelala). Vsi igralci so se odlikovali po natančnem odrskem nastopu in orisu značajskih odtenkov dodeljenih jim likov. Prepričljivo so prikazali mlajše in odrasle dramske osebe. Pri tem so se strogo držali režiserkinih navodil, obenem pa vdihnili vanje nekaj svojega, pristno mladostniškega. Natančno izdelani gibi in njihova duhovita sinhronizacija, geste, odločen nastop, jasna izgovarjava replik, vse je dajalo predstavi ritem, zaradi katerega so si prizori sledili čvrsto. Vse je potekalo brezhibno, tako da se je predstava izrisala kot homogena celota v mestoma prav zabavnem, šegavem tonu, a večkrat tudi s pravim poetičnim pridihom.

Cosimovega mlajšega brata Biagia, ki nima poguma, da bi se uprl staršem in ustaljenemu redu, je prisrčno upodobil najmlajši član M+, Emil Sabadini, ki je nadvse ljubko "zlezel" tudi v "kožušček" zvestega Cosimovega psa Ottima Massima. Miha Kovic je v dostojanstveni, že anahronistično plemiški drži prikazal Cosimovega očeta, ki zaman upa, da bo kdaj sin zasedel njegovo mesto, a mu pred smrtjo vseeno izroči svoj meč. Cosimovo skrbno mamo, vzgojeno zelo po "špartansko"! - njen oče je bil general -, je z jasnim niansiranjem avtoritarnih značajskih potez izrisala Ilaria Bergnach. Zelo lirično pa je izdelala prizor na gugalnici, ko se mati poslavlja od življenja. Lik Cosimove sestre s svojevrstnimi kulinaričnimi okusi je z duhovitimi "nabritostmi"opisala Nika Devetak, ki se je z Valentino Terpin dobro znašla tudi v moških vlogah samovšečnih poročnikov, tekmecev v dvorjenju Violi, prvi in največji Cosimovi ljubezni. Mlada zaljubljenca se nista mogla nikdar iskreno zbližati zaradi svojih nemogočih značajev in nesporazumov. Pokončnost in ukazovalnost Viole, ki je včasih otroško nagajiva, včasih pa resno "zrela", je z odločno igro prikazala Chiara Bergnach. Trojica razbojnikov, ki se potikajo po drevesih, je zaživela v razgibani igri Valentine Terpin, Nike Devetak in Alessandra Pasija, ki je odigral tudi Cosimovega brata v odraslih letih. Lepo, nežno špansko plemkinjo, v katero se zagleda Cosimo, je s čustvenimi odtenki poosebila Đulistana Burzić. Poleg nje sta špansko trojico iz domovine izgnanih plemičev, ki so se s svojimi privrženci naselili po drevesih, dopolnjevala Ursulin oče, v komičnem orisu Mihe Kovica – smeh je vzbudila tudi njegova špansko-slovenska jezikovna mešanica – in njena do očeta zelo spoštljiva sestra, ki jo je poosebila Valentina Terpin.

Vsi nastopajoči si zaslužijo pohvalo tudi zato, ker so bili zelo pozorni na osvetlitev detajlov. Tudi dialogi in monologi so dobili pri tem pravi zven in pomen.

V vseh pogledih dovršena predstava *Baron sedi na veji* vsebuje kar nekaj smeh vzbujajočih trenutkov (zelo duhovit je npr. prvi prizor, ko se družina pri mizi zmrduje ob neverjetnih kuharskih "iznajdljivostih" Cosimove sestre), ki začinijo sicer vsebinsko globoko literarno predlogo. Ta gledalca vabi k razmišljanju o svojih mladostniških odločitvah, ki pogojujejo njegovo nadaljnje življenje.

Da je na odru vse potekalo z določenim ritmom, imajo zasluge poleg imenovanih še Monika Zajšek (koreografija, svetovalka za gib), Jan Leopoli (svetovalec za govor), odrski mojstri Niko Di Battista in Mario Leopoli.

Občudovanja vredno je, s kakšnim zagonom, navdušenjem in vnemo so se mladi člani M+ lotili zahtevnega dela. Da jim je res pri srcu gledališko ustvarjanje, ne bi mogli bolje izraziti, zato jim želimo še veliko nadaljnjih uspehov. Vsi so res dali vse od sebe, v prvi vrsti režiserka Patrizia Jurinčič Finžgar, ki ni le čudovita igralka, ampak tudi idealna režiserka za tako mlade igralce, saj jim je po letih in duhu zelo blizu. Nanjo se pač lahko zanesejo. Nedeljska publika, med katero je bilo razveseljivo lepo število mladih, pa tudi dve izvrstni kolegici Patrizie Jurinčič Finžgar, Marjuta Slamič in Ana Facchin, članici SNG Nova Gorica, je nagradila oblikovalce predstave z dolgotrajnim ploskanjem.

Ob koncu je občinstvo nagovorila predstavnica SKPD F. B. Sedej Stefania Beretta, ki se je zahvalila režiserki in jo označila za karizmatično, kar je popolnoma res, in domačemu županiku Marijanu Markežiču za uporabo dvorane. Pozdrav je nato šel gostom, med drugim števerjanski županji Franki Padovan, predsednici ZSKP Franki Žgavec, predsedniku KTD Damjanu Paulinu, predsedniku SSO Walterju Bandlju in goriški občinski svetnici iz vrst SSk Marilki Koršič.

Sovodnje / OŠ Petra Butkoviča-Domna

Otroci so se izkazali v skupinskem delu, plesu in igranju

Tudi letos sta se kar dva razreda OŠ Petra Butkoviča-Domna iz Sovodenj udeležila natečaja Poganjki projektov, ki ga prireja združenje *Project Management Institute-Northern Italy Chapter* iz Milana v sodelovanju s podjetjem *Bensa Pm-project management* iz Gorice. Prvošolčke je pri delu spremljala učiteljica Egle Frandolič, petošolce pa učiteljica Tanja Colja. Učenci 1. razreda so v projektu oblikovali in uprizorili lutkovno igrico "Živalsko kosilo". Namenjena je bila otrokom zadnjega letnika otroškega vrtca, uprizorili pa so jo tudi za starše in sošolce. Petošolci pa so se letos preizkusili v projektu, kakšne jaslice pripraviti: na šoli obstaja namreč tradicija, da 5. razred izdela in v božičnem času postavi šolske jaslice. Letos so si učenci sami zamislili, s katero tehniko in s katerim materialom bodo pripravili figurice, hlevček in vse, kar sodi zraven. Oba razreda sta, vsak za svoj projekt, natančno sledila vsem korakom, ki jih predvideva metoda vodenja projektov.

Prvošolčki so se prvič, petošolčki pa že četrtič, srečali z nevihto možganov *(brainstorming)*, z organizacijo idej v miselni vzorec, s potrebo po delitvi nalog za vsako posamezno dejavnost in z določanjem časa, ki ga bo potrebno za vsako odmeriti. Po pripravi časovnice, so se učenci zabavali še z izdelavo semaforčka, ki je postal zelen, takrat ko so pridno izvedli dejavnosti, ki jih je predvideval začetni načrt. Takoj za tem so z novim *brainstormingom* ugotavljali močne in šibke točke opravljenega dela in že snovali ideje za naslednje leto. Omenjena metoda razvija pri otrocih sposobnosti planiranja, organizacije in samoevalvacije dela, nenazadnje pa tudi sposobnosti sodelovanja, spoštovanja in osebne odgovornosti.

Oba razreda sta rezultate svojega projektnega dela (plakate) predstavila na slovesnosti v telovadnici Unione Ginnastica Goriziana v soboto, 14. aprila. V telovadnici je mrgolelo otrok, saj se je dogodka letos udeležilo veliko osnovnih šol, med katerimi tudi 3. B razred slovenske OŠ Ljubke Šorli iz Romjana. Izdelki/plakati vsakega razreda so bili primerno razstavljeni na panojih, da so si jih vsi prisotni lahko natančno ogledali. Učenci so potem pred mikrofonom odgovarjali na vprašanja o poteku dela, ki so jim jih postavili organizatorji. Učence osnovne šole iz Sovodenj, ki so se projekta udeležili, je tudi tokrat izkušnja osebno obogatila.

Kot vedno je tudi letos zelo pester spored dejavnosti sovodenjske šole obogatila tudi skupna šolska prireditev. Potekala je v petek, 20. aprila, v sovodenjskem Kulturnem domu Jožefa Češčuta. Vsi osnovnošolci in otroci zadnjega letnika vrtca Čira čara so uprizorili *"Noč v muzeju"*. Pod skrbnim vodstvom izvedenke Monike Zajšek, ki je vodila plesno delavnico in pripravila koreografije, so otroci s plesom in besedo prikazali, kako lahko slike v mestni galeriji zaživijo. Nočni čuvaj in župan sta zaskrbljeno opazovala nenavadno dogajanje in na pomoč sta poklicala še detektiva. Izkaže se, da sta nočni ples pričarala čarovnik in muca. Čarobni ples umetnosti približa vse več obiskovalcev, tako da bo odslej mestna galerija odprta tudi ponoči.

Gledalce, starše, nonote in druge sorodnike v nabito polni dvorani Kulturnega doma je prireditev navdušila: pazljivo so sledili dogajanju na odru, kjer so se otroci zelo dobro izkazali v plesu in igranju in jih med posameznimi plesnimi točkami in ob koncu prireditve nagradili z glasnim aplavzom.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (196)

Zdravilna moč česna

Narava nam daje česen, uporabljajmo ga. Česnu pravimo tudi naravni antibiotik. Študije so pokazale, da zavira celo rast raka. Česen niža holesterol v krvi, redči kri, krepi žile. Česen deluje kot antimikotik, je antioksidant in dejansko krepi imunski sistem.

Osebno zaužijem vsak dan strok česna. Kako uživati česen? Pomembno je, da ga uživate svežega in ne v tinkturah ali kapsulah, ker sveži česen ima največ vitalne energije. Pomembno je tudi, da ga ne mešamo z drugimi živili, da bi jedli na primer radič s česnom, v tem primeru ne govorimo o isti zdravilni moči živila, kot če ga uživamo samega.

Pomembno je tudi, da ga ne obdelamo termično, saj dajemo telesu drugačno informacijo, kot če česen uživamo surov.

Skratka, česen uživajte: surov, svež, samostojno in ne termično obdelanega, tako bo vašemu telesu najbolj služil.

Imela sem za pacienta gospoda s hepatitisom, ki si je bolezen spravil v remisijo samo z jetrnim jedilnikom in svežim česnom!

Tudi za otroke je česen pomemben, sploh za tiste, ki so polni glist ali se jim le-te ponavljajo. Otrok, ki je bledičen, neješč in ki stoka, da ga pogosto boli trebuh in da ga srbi ritka, naj uživa surovi česen, prav surov, toliko kosov naj ga poje, kolikor let ima. Česen se popije kot tableto, da se ga ne grize, potem ne peče.

Tudi kdor ima občutljiv želodec in reče, da česna ne more zaužiti, ker ga peče, naj začne s samo enim kosom zvečer pred spanjem, kajti česen bo pozdravil njegov želodec, ne tableta!

Otrok, ki je pogosto bolan, naj vsak večer pred spanjem popije nekaj kosov česna oziroma toliko kosov česna, kolikor let ima. Tako bomo naredili dvoje: imeli bomo zdrave otroke in naučili jih bomo, da se je vredno potruditi za zdravje in da ima narava zdravilno moč, v katero je treba vedno zaupati! S tem, ko jim dajemo toliko kosov česna, kolikor let imajo, jih navajamo k odgovornosti, da se zavedajo, da je zdravje odvisno od njih samih in da so zanj odgovorni.

Iščimo zdravje!

www. saeka. si

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednica** Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.eu**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail **trst@noviglas.eu**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.eu**
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, **SWIFT** ali **BIC koda**: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 – e-mail zadruga.gm@gmail.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v Italiji **FISC**
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
Novi glas prejema javna sredstva za medije.
Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks
To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 30. aprila 2018, ob 13. uri

Razmišljajmo pozitivno!

Kovanec

Majhni, nepomembni dogodki so včasih tisti, ki nam dajejo misliti. Napolnijo nam dan, čeprav bi jih čisto lahko enostavno prezrli. A včasih, ne vem sploh zakaj, za dolgo ostanejo v spominu. Morda celo nanese, da se odločimo, da jih zabeležimo v dnevnik ali kamorkoli na papir in postanejo življenjska zgodba. Na začetku te prelepe pomladi je bilo. Bil je petek, 13. aprila. Eden izmed tistih petkov, ki zaradi datuma, pa naj si bo to 13. ali 17. v mesecu, nikoli ne gredo mimo neopaženi. Začne se že zjutraj na socialnih omrežjih, ko nas vsi opozarjajo, naj bomo previdni. In ljudje pošiljajo prijateljem črne mačke, leteče čarovnike ali štiriperesne deteljice. Za srečo, v opomin in iz navade. Nekdo si je pač izmislil, da je petek nesrečen dan, čeprav ni, kajti začetek vikenda ne more biti slab trenutek, petek pa je navaden dan kot vsi drugi. Morda je tudi ta vraževerna navada, da bežimo pred petki, ki nosijo datum trinajsti, prišla iz Amerike in nekako prešla v modo tudi pri nas. Letošnji petek, 13. aprila, je bil nadvse lep, sončen dan. Dan, ko sva z možem zaslutila pomlad in sem se odpravila v Čedad po zemljo in sadike, on pa je pogumno poprijel za motiko. Eno tistih svežih, sončnih, modro rumenih juter je bilo to, ko si ne morem kaj, da bi med vožnjo ne poslušala glasbe in se prešerno nasmihala zelenim vinogradom, pobočjem v cvetju in ponosnim obrisom Matajurja in Krna. Eden tistih dni, ko si enostavno priznaš, da je življenje lepo. Kljub trudu, razočaranjem, neskončno dolgi zimi in vsakdanjim stiskam. Življenje je lepo, pa čeprav je petek, 13., in čeprav bi moral biti na ta dan človek še posebej pozoren na nezgode, ki naj bi, tako je verovanje, prežale na nas za vsakim vogalom.

Pred Eurosparom v Čedadu je prijetno toplo, pogumno in veselo poprimem za voziček, naložim vreče s prstjo za sajenje in mimogrede izberem še dve lončnici, da bodo na vrtu cvetele in se jih bo srce veselilo. Kar s težavo ga porivam, voziček namreč, proti blagajni, prijazno dekle pa mi smeje se pomaga, tako da ga s skupnimi močmi naravnava in potisneva pred prodajalko. Plačam in že veselo korakam proti avtu, kjer ni nikogar, ki bi se ponudil, da mi pomaga natovoriti težke vreče. Zmorem sama, zadovoljna sem in prazen voziček lepo zapeljem pred trgovino, da ga priklenem v vrsto. Ko pa hočem izvleči evro, ki sem ga ob prihodu uporabila, da sem odklenila voziček, pod pritiskom odskoči in pade na tla. Na moje presenečenje pa so pod vozički prezračevalne reže, samo "klik" je slišati, ko kovanec udari ob jeklo in evra že ni več. Izginil je v temo spodnjega nadstropja, jaz pa z dolgim nosom stojim pred vrsto nakupovalnih vozičkov in ne vem, ali naj jočem ali naj se smejem. Saj je samo evro, pomislim, čeprav nisem take vrste človek, ki bi denar metal stran. No, v tem primeru lahko rečemo dobesedno v jarek. Doma so me že od zgodnjega otroštva učili, da je treba varčevati. In da je vsak denar vreden spoštovanja. Ne spominjam se točno, koliko let mi je bilo, ko sem dobila bančno knjižico. Sicer ne po lastni zaslugi, ampak zaradi nagrade, ki sem jo prejela v osnovni šoli zaradi dobrih ocen. Baje sem bila med najboljšimi

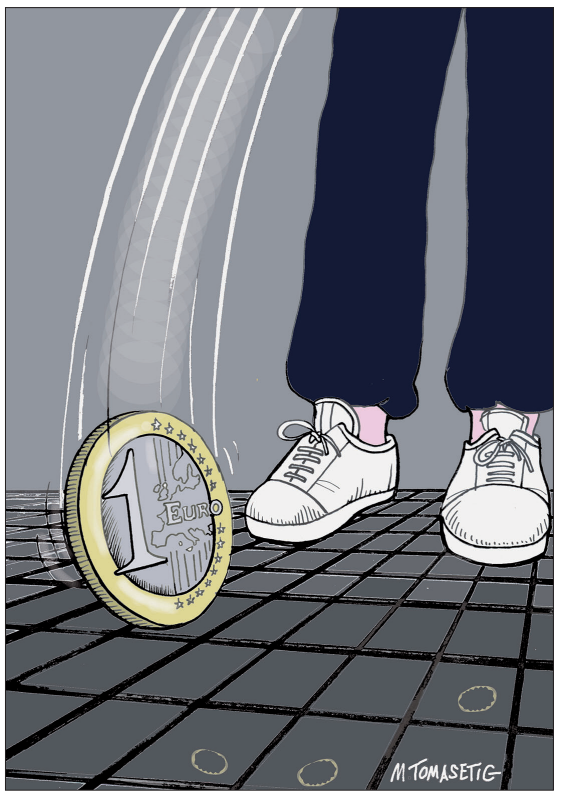

učenci v državi. Od tedaj so na mojo bančno knjižico vsako leto položili 700.000 lir. Naših starih lir, ki so bile veliko več vredne in smo jih veliko bolj cenili od teh današnjih evrov. In starši so me naučili, da mora denar ostati v banki, za študijske potrebe ali za nakup avtomobila. Ko odrastem, seveda.

Dvoje stvari mi je oče stalno in ob vsaki priložnosti ponavljal: varčuj, ker ne veš, kdaj boš potrebovala denar, in nikoli ne jemlji posojil, ker ne veš, ali jih boš lahko odplačevala. In ti dve pravili sta mi ostali sveti. In se jih še zdaj, ko očeta ni več, jaz pa tudi nisem več rosno mlada, strogo držim.

No, kovanec, ki ga je pogoltnilo podzemlje, me je spravil v slabo voljo. Dan, ki so ga že vsi moji prijatelji označili za nesrečnega, kot se spodobi za vsak petek trinajstega, se je slabo začel. No, to je pač smola, ki jo prinaša ta nesrečni datum, pomislim sama pri sebi, v tolažbo pa pogledam v nebo, ki po dolgih sivih mesecih naznanja pomlad. Odpravim se proti avtomobilu, vstavim CD in se počasi odpeljem proti domu. Komaj sto metrov sem prevozila in prišla do krožišča pred čedajsko banko, ko se spomnim, da je pod Eurosparom pravzaprav pokrito parkirišče in so reže, med katere je izginil moj kovanec, pravzaprav reže za prezračevanje. Ti šment, pomislim in že zavrtim volan, se vrnem k veleblagovnici in zapeljem naravnost v podzemlje, na parkirišče. Avto parkiram in izstopim, ozrem se kvišku in kmalu razumem od kod pronica svetloba. To so tiste reže, se zasmejem in pohitim, da poberem svoj kovanec. A spoznam, da nisem edina, ki mi je kovanec po nesreči odletel v spodnje nadstropje. Evrov na tleh je več, že dolgo so tam, saj so umazani in blatni. No, lastnikov očitno ni bilo na spregled, skrbno jih poberem in pridno spravim v žep. Pa mi je vendarle prinesel srečo, ta nesrečni petek trinajstega, pomislim. Ali pa sploh ni bila sreča, ampak samo trezna presoja in znatna mera zdrave, še tako dragocene trme, katere mi nikoli, ampak res nikoli, ne zmanjka. Vrnem se k avtu, spet zavrtim priljubljeno glasbo in se nasmejem soncu in dnevu, ki se je kljub prvemu negativnemu vtisu srečno začel.

Medtem ko se vozim proti domu in se veselim sajenja in urejanja našega malega vrta, pomislim, kako je v življenju vse relativno in kako je pravzaprav vsak izid odvisen predvsem od naših dejanj. Trditev, da je kozarec lahko na pol prazen ali pa na pol poln, odvisno pač, kako nanj gleda tisti, ki ga drži v rokah, je še kako resnična. Dandanes smo vsi vse preveč črnogledi. Na vsako najmanjšo oviro se odzovemo z jamranjem in poraz priznavamo, ne da bi se sploh borili za zmago. Pesimizem je zavladal svetu, kjer smo ljudje vsak dan bolj utrujeni, bolj sami in bolj zmedeni. In namesto tistega zdravega bo že nekako, ne dam se, si največkrat ponavljamo besede vdanosti in poraza. Pa ni tako. Največkrat nas življenje porazi, ker se sami pustimo premagati. Ker nimamo moči, časa, energije, sredstev, da bi se uprli. Da bi razmišljali pozitivno. Vem, da me bo marsikdo spet zavrnil, češ, nehaj že s tem pozitivnim mišljenjem. Morda bo kdo dodal, da ne moreš razmišljati pozitivno, če nimaš denarja za preživetje in če se dnevi začenjajo brez kakršnegakoli upanja. A vendar, verjemite mi, nasmejanemu človeku, ki pozitivno razmišlja in ne dovoli usodi, da bi ga enostavno podrla in premagala, je življenje veliko bolj naklonjeno. In svet veliko prijaznejši.

Suzi Pertot

Lep uspeh v našem športu

Združena odbojkarska ekipa Zaleta napredovala v C ligo

Razveseljiva novica, ki jo je naš šport in še zlasti odbojkarsko gibanje Slovencev v Italiji prav potrebovalo. Odbojkarice Zaleta so se po eni sami sezoni v D ligi zmagoslavno vrnile med tretjeligašice. Brez ekipe v ženski C ligi je bila naša igra pod mrežo prvič po dolgih letih, potem ko so se zvrstile celo sezone z B1 in B2 ligo, tudi z več postavami. Paradna združena ženska članska vrsta slovenskih klubov s Tržaškega (dejansko v režiji Kontovela in Sloge) pod vodstvom trenerja Edija Bosicha bo torej prihodnje leto spet nastopala na najvišjem deželnem tekmovanju, kamor tudi sodi. Veliko slavje je bilo prejšnji petek pri Briščikih, ko so zaletovke v odločilnem drugem delu prvenstva dosegle še trinajsto zmago v štirinajstih nastopih. Projekt, ki živi sedem let, doživlja občutno generacijsko zamenjavo, na račun katere je prva ekipa lani celo gladko nazadovala med četrtoligašice. Lani poleti pa so stavili na dekleta, številne mlade, pa tudi najzvestejše senatorke, ki so sprejele tekmovalno obveznost po pravilih novega trenerja,

povratnika Bosicha. On je bil v preteklosti že uspešen povsod, kjer je treniral, naj omenimo, na članski ravni, le fante Sloge Tabor in dekleta Libertasa ter Zaleta že pred nekaj sezonami. Roko na srce, dekleta so bila izjemno zanesljiva že v jesenskem delu, ko so zmagala devetkrat v desetih krogih. Tedaj pa razigravanje dejansko ni štelo nič, tako da je bilo vprašanje, kako se bo šesterka odzvala, ko bo šlo zares. V drugem delu lige so namreč ekipe spet začele z ničle in od januarja dalje je bila pomembna vsaka točka, tudi tu pa so veteranka Giulia Spanio in soigralke povsem zagospodarile. Težko bi izpostavili kako posameznico, kot je značilno za Bosicheva moštva, je kolektiv krasil ravno izrazit ekipni duh. So pa nedvomno v postavi mlade odbojkarice (iz generacije "millenials" in malo starejših), ki so nakazale določeno kakovost in na katerih bo društvo oziroma projekt Zalet najverjetneje gradil tudi v prihodnosti, začenši z novo sezono spet v višjem nadstropju. Če bi bila v taki zasedbi Zaletova četa konkurenčna tudi v C ligi, je vprašanje. So pa dobre možnosti, da bo slovenska združena vrsta edina ali ena od dveh tržaških postav v C, tako da bi morda lahko angažirali kako nadarjeno igralko. Razmisliti bi menda kazalo tudi o vabilu kaki slovenski odbojkarici, ki igra pri italijanskih društvih. Bomo videli, kaj se bo zgodilo poleti. Za zdaj pa čestitke vsem iz Zaletovega tabora!

Ko smo že pri ženski D ligi, še nekaj besed o goriški Mavrici/Arcobaleno, ki je gladko izpadla iz lige, igrala je v isti skupini kot Zalet. Zanimivo, enega od redkih porazov Tržačankam so zadale v prvem delu prav Goričanke, rosno mlada ekipa, ki pa je bila med sezono vse premalo konstantna. Poklicni trener Zoran Jerončič je vseskozi izpostavljal, da so dekleta ogromno trenirale in da nabirajo izkušnje. Res škoda pa, da niso obdržale deželne lige in bodo morale spet meriti moči v skromni pokrajinski prvi diviziji, ki za razvoj mladih odbojkaric najbrž ni najprimernejša.

HC

Dolina / Pangerčeva hiša: gost I. Gabrovec

Govor je bil o preteklih in sedanjih načrtih

Srednjeevropski Inštitut za zgodovino in kulturo "Josip Pangerc" je v sredo, 11. aprila 2018, v večernih urah med zasedanjem odbora imel v gosteh podpredsednika deželnega sveta Igorja Gabrovca. Srečanje je bilo v prostorih srednjeevropskega Inštituta v Pangerčevi hiši na glavnem trgu v Dolini pri Trstu. Med srečanjem je beseda tekla o preteklih in sedanjih projektih Inštituta Josipa Pangerca v sodelovanju z deželo Furlanijo Julijsko krajino, s podjetjem Miot s. r. l. in z družbo Poste Italiane.

Prisotne je najprej pozdravil predsednik Inštituta Marko Manin, ki se je zahvalil poslancu Igorju Gabrovcu za zaupanje in prisotnost ter poudaril: "Za naš srednjeevropski Inštitut in za celo občinsko stvarnost predstavljajo omenjeni projekti pomemben dosežek pri uveljavitvi zgodovine Josipa Pangerca in predvsem pri uveljavljanju pomembne lokalne zgodovine v breškem okraju od rimskega obdobja naprej".

Igor Gabrovec je povedal, da je od samega začetka verjel v obetaven projekt srednjeevropskega inštituta Josip Pangerc, ki zajema muzealizacijo zgodovinskih prostorov Pangerčeve rodbinske rezidence. Gabrovec, ki ni prvič na obisku v Pangerčevi hiši, je priznal, koliko truda in dela je bilo že vloženega v projekte in delo. Inštitut si prizadeva za ohranjanje zgodovinske dediščine in slovenske prisotnosti v Bregu. Ni namreč boljšega sredstva od tega, da kraj spoznaš in preučiš ob zgodovinskih podatkih, ki jih v Pangerčevi hiši ne manjka, saj tam domuje tudi ministrsko zaščiteni zgodovinski arhiv. Igor Gabrovec je poudaril pomembnost razvoja Pangerčeve hiše; ta razvoj bo gotovo krepil gospodarstvo in rast turizma v dolinski občini. Gabrovec je spregovoril tudi o načrtih za redna in izredna vzdrževalna dela v Pangerčevi hiši, ki jih je podprla sedanja deželna vlada. Na seji so povedali, da se odbor zdaj spopada s hidrološkimi problemi, vezanimi na kletne prostore; težave delno povzroča pronicanje vode iz javne površine. Po skoraj letu dni, odkar so zaprosili dolinsko občino za odgovor, se še vedno ni nič premaknilo.

Med sejo so napovedali, da se v letošnjem jubilejnem letu ob 150. obletnici rojstva Josipa Pangerca obeta kar nekaj dogodkov. Med te spada tudi odprtje stalne zgodovinske inštalacije - razstave v zunanjih in notranjih prostorih dolinskega poštnega urada. Odprtje bo v soboto, 5. maja letos, s sodelovanjem družbe Poste Italiane in podjetja Miot.

Velja omeniti tudi nov deželni projekt, na katerega se je prijavila dolinska župnija, pripravil pa ga je Inštitut Josip Pangerc. Ta predvideva celotno obnovo dolinskih Goršičevih orgel, ki so bile izdelane leta 1879, v dolinski župnijski cerkvi. Projekt čaka še na odobritev.

Na zasedanju je bil prisoten tudi profesor srednjeveške zgodovine Fulvio Colombo, ki je spregovoril o zgodovinski pomembnosti Pangerčeve hiše v visokem srednjem veku. Pangerčeva hiša ostaja še vedno pomembno kulturno stičišče v Istri, kjer so se že v srednjem veku zbirale pomembne osebnosti tistega časa. Toda tradicija se nadaljuje, saj so se v teh prostorih nazadnje mudili na uradnih obiskih minister Gorazd Žmavc, deželni odbornik Gianni Torrenti in tudi prvi vnuk avstroogrskega cesarja blaženega Karla I., nadvojvoda Georg Habsburško-Lotarinški.

mam

(Zapiski s kongresa)

Boris Pahor: Montserrat kot domovina (13)

Pisatelj Boris Pahor nam je v dneh, ko smo priče nenasilnemu in pravičnemu boju Kataloncev za svojo narodno avtonomijo, ponudil v objavo svoj zapis, ki je izšel leta 1978 v številki 3-4 tržaške revije Zaliv. Pisatelju smo iskreno hvaležni, pričujoči zapis pa je še en dokaz o tem, kako se je Boris Pahor od nekdaj zavzemal za ohranjevanje narodne slovenske identitete, a prav tako tudi drugih narodnih manjšin.
Ured.

Tako sem se vrnil v tihi prostor, kjer sem se lahko zbral.
Najpoprej sem se lotil branja brošure, ki so jo izdali kurdski študentje v Evropi ("Nauperdam" - Asociacion de Estudiantes Kurdos de Europa - El Problema kurdo o la colonizacion consentida internaicionalmente.) Tekst je izšel julija nalašč za naš kongres in je, poudarjajo, prvo delo, ki govori o sedanjem stanju Kurdov v kastiljščini, to je v španskem jeziku.
Zatrjujem si, da moram najti način, da bi ta tekst - 60 strani velikega formata - izšel v slovenščini.
Potem si z letečega listka prepišem naslov knjige Riccarda Petrelle "La renaissance des cultures regionales en Europe", Edition entente, 12, rue Honore-Chevalier, 75006 Paris. Zbodlo me je namreč, da avtor, ki govori o prebujanju Furlanov, tudi z besedico ne omeni beneško-slovenske skupnosti. Petrello sem srečal na simpoziju v Maastrichtu na Holandskem; potem sem mu poslal nekaj brošur o slovenskih skupnostih v Italiji in v Avstriji. Videti je, da se nas je tokrat izognil. Res, da se v ti knjigi omejuje na obravnavo samo nekaterih skupnosti; vendar - če mu je kaj do tega seveda - avtor zmeraj najde način, da mimogrede omeni skupnost, ki jo kot obrobno pušča ob strani.

A mogoče se bova kdaj še srečala in bom svojo pripombo izrekel ustno.
S sabo imam knjižico, ki so mam jo poklonili včeraj.
"El que s'ha de saber de la llengua catalana". Kaj moraš vedeti o katalonščini, izdano v Palmi de Mallorca 1977. leta.
Prebiram tu pa tam, ker nimam v oblasti jezika. Vendar pa toliko že, da lahko presojam, kako bogata je bila nekoč katalonska kultura in kako usoden njen zaton; kako vztrajna in kako množična pa je morala biti zvestoba jeziku, ti bistveni podlagi za novi vzpon, da ga zdaj tudi politično doživlja ves narod.
Ne morem si kaj, da ne bi prevedel vsaj odstavek iz drugega poglavja, kjer avtor Jaam Caramines tolmači sorodnost katalonščine z okcitanščino (provansalščino) in kastiljščino (španščino):
"Če naj primerjamo glas srednjeveške kastiljščine pojoči trobenti, ki jo spremljajo pavke, potem moramo, če naj poiščemo primerjavo, ki bo odgovarjala fonetični fiziognomiji katalonščine, pomisliti na zelo delikatno tkivo strun".
Ta glede jezika.
A moral se bom poglobiti v katalonsko zgodovino, zakaj v nji ne manjka pomembnih poglavij. Pa tudi temnih ne, seveda. Na primer početje "Almugavarov", zlodejstev, ki jih je zakrivila "Companya catalana" potem, ko je bil zahrbtno umorjen njen poveljnik Roger de Flor.
To, v preteklosti.
V državljanski vojski pa pokol anarhistov, ki ga imajo na vesti komunisti.
Vzel sem v roke **Avui**.
Imam s sabo vse številke teh dni, da mi bodo v pomoč pri obnavljanju dogodkov.
Medtem ko poročevalec J. Subira' pravilno omenja Slovence, ko govori o jezikovni problematiki Furlanije, nekje pravi, da so bili na kongresu predstavniki Slovakov! Ti raci bom moral zaviti vrat. Pisal mu bom in mu poslal nekaj brošur, da bo videl, kje živimo "slovaški" ljudje!
Odšel sem na krmo.
Na misel mi je prišlo potovanje 1960. leta, ko sem se s tovorno ladjo z Reke odpravil na Srednji vzhod, a sem večino tistih treh tednov preživel ob pisalnem stroju v kabini, ki je kljub zračenju marsikdaj spominjala na parno kopel. Pod tistim kretskim nebom je nastal **Skarabej v srcu**. Ne vem, kakšna muha me je pičila, da sem knjigi menjal naslov, ki se je prvotno pravilno glasil **Skarabej v prsih**, zakaj stari Egipčani so rajnkemu položili v prsni koš skarabej namesto odvzetega srca. Tisti moj popravek je namreč nelogičen. Morebiti me je zanesla misel, da bi bila omemba srca v naslovu bolj učinkovita, ko pa je knjiga posvečena zemlji očetov. A tudi to drži, da se večkrat človek tudi sam spotakne; noge mu ne podstavijo zmeraj drugi.
Ob sledi, ki jo pušča ladja za sabo in ki izginja v nedogled na morski ravnini, so se mi povrnile Leopardijeve predstave o neskončnem prostoru in brezmejni tišini vesolja. Ladja se mi je tako ponudila kot simbol potovanja skozi čas; ob misli na pravkar zaključeni kongres pa me je prevzela rahla melanholija. Zakaj daleč v prihodnost se je oddaljevala doba, ko bodo postale stvarnost vse te dni izrečene zahteve. Obenem pa sem se spraševal, ali je bila taka, čisto intuitivna izbira novega tajnika posrečena in modra. In nikakega zadovoljstva nisem čutil, ravno narobe, zaskrbljen sem bil ob ugotovitvi, kako čisto nepredvideni vplivi in naključja lahko sprožijo usodne preokrete!

/ konec

S 3. strani

Ko je pogled v nebo ...

Je za amaterske meteorologe preprosto priti do podatkov za vaše delo? Kako vam uspe predvidevati vreme?
Vsi meteorologi, tako amaterji kot poklicni, se poslužujemo popolnoma enakih modelov za pripravo vremenskih napovedi, kot so: Gfs (ameriški), Cmvf in Cmwf (evropski), Ucmo (angleški) itd. Tudi Osmer se poslužuje teh modelov, predvsem nemškega.
S svojim telefonom sem vsekakor vedno povezan z radarji, imam razne dokumente, projekcije, napovedi iz prejšnjih let itd.
Skratka, delo poteka na popolnoma enak način.

Obstaja tudi kakšno pravilo pri napovedovanju vremenskih napovedi?
Obstajajo nekatera pravila, ki se jih moraš držati, če želiš, da bodo tvoje napovedi brez napak. Napovedi, ki predvidevajo vreme za naslednjih 24 ur, imajo zelo visok odstotek gotovosti, približno 98 %, tiste, ki previdevajo vreme v roku 48 ur, le 80 %, za 72 ur približno 50 %, od 72 ur dalje pa je nemogoče pripraviti gotove podatke. V tem primeru po navadi vzamejo dokumentacijo iz prejšnjih let in pogledajo, na primer, kakšno je bilo vreme na določen dan zadnjih deset let in ob določeni uri. Na podlagi tega lahko predvidevajo, ali bo sonce ali dež, s pomočjo verjetnostnega računa.
Mi skušamo biti zelo natančni in dosledni, ker nočemo širiti napačnih novic in ustvariti nezadovoljstvo med ljudmi.

Vsi te zelo cenijo... Si tudi sam zadovoljen z rezultatom? Boš nadaljeval?
Z rezultatom sem zelo zadovoljen in bom gotovo nadaljeval pripravljati vremenske napovedi in se ukvarjati z meteorologijo. Kot sem že povedal, želel bi si postati največja meteorološka stran na facebooku v Furlaniji. Denar me ne zanima. Želim biti v pomoč ljudem, jim nuditi tehtne, matematične dokaze in podatke o napovedih. Skušam biti zelo objektiven in profesionalen: ljudje so mi zaradi tega hvaležni. Večkrat so me celo z občine vprašali, ali jim lahko pripravim napovedi za nekatere dneve v tednu, ko je bila na programu kakšna manifestacija ali prireditev.
Izredno pa me veseli dejstvo, da me moja družina podpira. Moje dekle mi večkrat pomaga pri iskanju neviht, vendar, ko sem z njo, se ne izpostavim nikoli neurju.

Je tvoj namen tudi vzbuditi kaj med bralci?
Pred nekaj meseci sem se odločil, da bom začel na svoji strani objavljati tudi novice, ki zadevajo klimatske spremembe, podatke o stanju ledu na tečajih, o višanju srednje zemeljske temperature itd. Vse to delam, da bi povečal zanimanje za ta svet in ozaveščevanje tega, kar nas obdaja.